नेपालको संविधानको दफा २७ र सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ को उपदफा ३ र सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ३ अनुसार परराष्ट्र मन्त्रालयको देहायबमोजिम सूचना स्वतः प्रकाशन (Proactive Disclosure) गरिएको छ ।

१) परराष्ट्र मन्त्रालयको स्वरूप र प्रकृतिः

आधुनिक नेपालको एकीकरणसँगै राजा पृथ्वीनारायण शाहका पालामा तत्कालिन तिब्बत तथा चीनसँगको वैदेशिक सम्बन्ध सञ्चालनका लागि स्थापित जैसी कोठा नेपालको हालको परराष्ट्र मन्त्रालयको प्रारम्भिक रूप हो। त्यसपछि क्रमशः मुन्सीखाना तथा विदेश विभागका नाममा आफ्ना कार्यहरू सञ्चालन गर्दै आएकोमा वि. सं. २००८ (सन् १९५१) मा परराष्ट्र मन्त्रालयको स्थापना भयो। नेपालको संविधान, २०७२ को राज्यका निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिहरूमा नेपालको परराष्ट्र नीति सञ्चालन सम्बन्धमा स्पष्ट मार्गदर्शन भएको छ। नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्को निर्णयबाट २०८१/०६/२१ मा परराष्ट्र मन्त्रालय अन्तर्गत १५ महाशाखा, २ विभाग, एक सम्पर्क कार्यालय, ३१ राजदूतावास, ३ स्थायी नियोग र १० कन्सुलेट जनरल रहने गरी नयाँ संगठन संरचना स्वीकृत भएकोमा हाल मन्त्रालय अन्तर्गत १५ महाशाखा, २ विभाग, एक सम्पर्क कार्यालय, ३१ राजदूतावास, ३ स्थायी नियोग र ७ कन्सुलेट जनरल सञ्चालनमा रहेका छन् भने बाँकी कन्सुलेट जनरल स्थापना हुने प्रक्रियामा रहेका छन्। यिनै निकायहरूमार्फत र आफैं यस मन्त्रालयले आफ्नो भूमिका र कार्यहरू सम्पादन गर्दै आएको छ।

क.) महाशाखाहरूः

१. दक्षिण एसिया महाशाखा

२. उत्तरपूर्व एसिया महाशाखा

३. दक्षिणपूर्व एसिया तथा प्रशान्त महाशाखा

४. मध्य एसिया, पश्चिम एसिया तथा अफ्रिका महाशाखा

५. युरोप महाशाखा

६. उत्तर तथा दक्षिण अमेरिका महाशाखा

७. क्षेत्रीय सङ्गठन महाशाखा

८. संयुक्त राष्ट्रसङ्घ तथा विशिष्टिकृत संघसंस्था महाशाखा

९. अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घ सङ्गठन तथा अन्तर्राष्ट्रिय कानून महाशाखा

१०. नीति, योजना तथा अनुसन्धान महाशाखा

११. आर्थिक कूटनीति महाशाखा

१२. श्रम आप्रवासन तथा नेपाली डायस्पोरा समन्वय महाशाखा

१३.सार्वजनिक कूटनीति महाशाखा

१४.प्रोटोकल महाशाखा

१५.सामान्य प्रशासन महाशाखा

ख.) विभागहरूः

१. राहदानी विभाग

२. कन्सुलर सेवा विभाग

ग.) सम्पर्क कार्यालयः

- सम्पर्क कार्यालय, वीरगञ्ज

घ.) विदेशस्थित कूटनीतिक नियोगहरूः

- नेपाली राजदूतावासः ३१
- स्थायी नियोगः ३
- नेपाली कन्सुलेट जनरलः १० (स्थापना हुने क्रममा रहेका ३ वटा- दुबई, सान्फ्रान्सिस्को र डलास समेत जम्मा १०)

२) परराष्ट्र मन्त्रालयको काम, कर्तव्य र अधिकारः

नेपाल सरकार (कार्य विभाजन) (पहिलो संशोधन) नियमावली, २०७४ मा परराष्ट्र मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र देहायबमोजिम उल्लेख भएको छ**:**

- नेपालको परराष्ट्र नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र मूल्याङ्कन;
- विदेशी राष्ट्रहरू तथा संयुक्त राष्ट्रसङ्घ लगायतका अन्तर्राष्ट्रिय, क्षेत्रीय सङ्गठनहरूसँगको सम्बन्ध;
- नेपालस्थित विदेशी नियोगहरूसँग सम्बन्ध, समन्वय एवम् विदेशमा नेपालको कूटनीतिक प्रतिनिधित्व;
- नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय सीमा- सम्बन्ध;
- विदेशमा नेपालको प्रतिनिधित्व;
- अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा नेपालको प्रतिष्ठा अभिवृद्धि;
- नेपाल तथा अन्य देशका नागरिकको आ-आफ्नो सरकारबाट व्यक्तिमाथिको दाबा;
- कन्सुलर प्राक्टिस र कन्सुलर सेवा;
- विदेशमा रहेका नेपाली नागरिकहरूको अभिलेख तथा तिनीहरूको हक, हित, उद्धार र संरक्षण;
- अतिथि सत्कार, शिष्टाचार र ओहदाको प्रमाणपत्र;
- अधिकारपत्र (क्रेडेन्सियल);
- आर्थिक तथा विकास कूटनीति;
- विदेशी राज्य र कूटनीतिक प्रतिनिधिको सुविधा तथा उन्मुक्ति;

- गैरआवासीय नेपाली;
- परराष्ट्र मामिला सम्बन्धमा प्रदेशहरूसँग सम्पर्क र समन्वय;
- कूटनीतिक आचारसंहिता;
- अन्तर्राष्ट्रिय तहमा जनस्तरीय एवम् गैरसरकारी संस्थास्तरीय सम्बन्धको विकास;
- राहदानी, विदेशमा दिइने भिसा;
- कूटनीतिक तहमा हुने वार्ता, सम्झौता र सन्धि;
- विषयगत मन्त्रालयबाट हुने वार्ता, सम्झौता, सन्धि, समझदारीमा सहमति र समन्वय;
- मन्त्रालयसम्बन्धी सार्वजनिक संस्थान, प्राधिकरण, समिति, प्रतिष्ठान, कम्पनी आदिको सञ्चालन र नियमन;
- नेपाल परराष्ट्र सेवाको सञ्चालन।

३) परराष्ट्र मन्त्रालयको सङ्गठन संरचनाअनुरुपको कार्यविवरण:

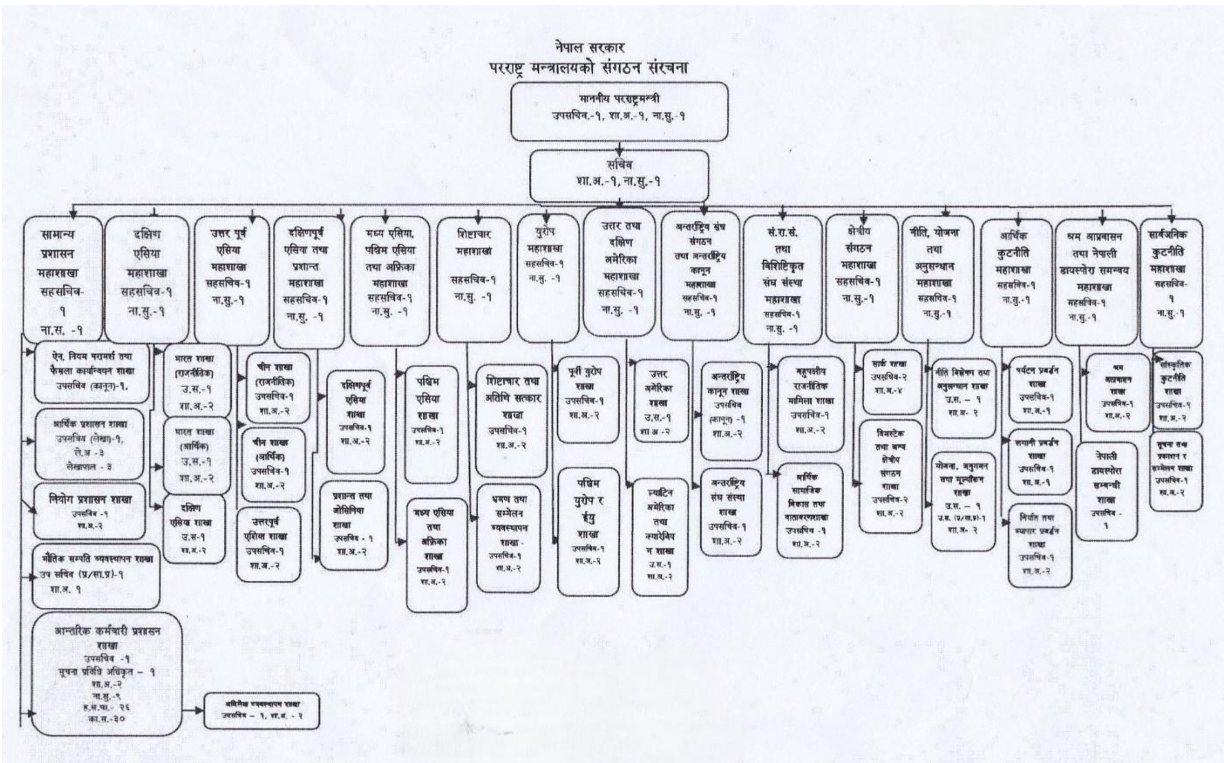

कार्यविवरण:

परराष्ट्र मन्त्रीको सचिवालयको कार्यविवरण:

- प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयबाट प्राप्त हुन आएका मन्त्रिपरिषद्का प्रस्ताव तथा निर्णयहरू व्यवस्थित गरी माननीय मन्त्रीज्यूसमक्ष पेश गर्ने।
- सचिवबाट माननीय मन्त्रीज्यूसमक्ष पेश हुने फाइलहरू व्यवस्थित गरी माननीय मन्त्रीज्यूसमक्ष पेश गर्ने।
- माननीय मन्त्रीज्यूको दैनिक कार्यक्रम तयारी गर्नुको साथै कार्यालयमा हुने बैठकहरूको अग्रिम तयारी गर्ने।
- माननीय मन्त्रीज्यू उपस्थित हुनुपर्ने सभा, सम्मेलन, बैठक, गोष्ठी, कार्यशालाको टिपोट बनाई मिति, समयसहितको विवरण जानकारी गराउने र निर्धारित मिति र समयमा पुनःस्मरण गराउने व्यवस्था गर्ने।

- माननीय मन्त्रीज्यूलाई भेटघाट गर्न आउनुहुने राजदूत, नियोगप्रमुख, विदेशी राजदूत तथा विभिन्न निकायहरूका प्रतिनिधि तथा पदाधिकारीहरूलाई भेटघाटको कार्यक्रम मिलाउने।
- माननीय मन्त्रीज्यूको कार्यकक्षमा भएको बैठकको माइन्यूट तयार गर्ने र भएको निर्णय कार्यान्वयनका लागि जानकारी गराउने।
- निर्दिष्ट अन्य कार्य गर्ने।

परराष्ट्र सचिवको कार्यालयको कार्यविवरण:

- कार्यविभाजन नियमावलीअनुसार मन्त्रालयसम्बन्धी कार्यहरू सम्पादन गर्न आवश्यक नीति, नियम, योजनाहरू तर्जुमा गरी रायसाथ नेपाल सरकारमा सुझाव पेश गर्ने।
- नेपाल सरकारबाट स्वीकृत परराष्ट्र नीति, नियम, योजना तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्ने, गराउने र अनुगमन गर्ने।
- काठमाडौंस्थित विदेशी राजदूत तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घसंस्थाका आवासीय प्रतिनिधिहरूसँगको निरन्तर सम्पर्कबाट द्विपक्षीय एवम् बहुपक्षीय सम्बन्ध विस्तार गर्ने, गराउने।
- विदेशी कूटनीतिक नियोग तथा नेपालस्थित अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घसंस्थालाई पर्ने कठिनाइहरूको निवारण गर्ने, गराउने।
- नेपाल सरकारको निर्णयको लागि विभागीय मन्त्रीबाट स्वीकृत विभिन्न विषयसम्बन्धी प्रस्ताव निर्णयार्थ मन्त्रिपरिषद्मा पेश गर्ने।
- नेपाल सरकारका विभिन्न मन्त्रालयहरू, सङ्घसंस्थाहरू र परराष्ट्र मन्त्रालयबीच समन्वय गर्ने।
- सुशासन ऐन, कानुन र नियमावलीअनुसार तोकिएका कार्यहरू सम्पादन गर्ने।
- माननीय परराष्ट्रमन्त्रीबाट अधिकार प्रत्यायोजन भएबमोजिम गर्नुपर्ने कार्यहरू सम्पन्न गर्ने।
- मन्त्रालयको दैनिक प्रशासन सञ्चालन गर्ने, गराउने।
- मातहतका पदाधिकारीहरूलाई आवश्यक निर्देशन एवम् सुपरिवेक्षण गर्ने।
- नेपाल सरकारले लगाएका अन्य कार्यहरू गर्ने।

परराष्ट्र मन्त्रालयको महाशाखाहरूको कार्यविवरण:

सामान्य प्रशासन महाशाखा

- नेपाल सरकार (कार्यविभाजन) नियमावली, २०७४ मा उल्लेख भएबमोजिम नेपाल परराष्ट्र सेवा सञ्चालन गर्ने ।
- विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूमा खटिइजाने राजदूत लगायतका पदाधिकारीहरूको नियुक्ति, काज, विदा, कार्यविवरण, कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन लगायतका कार्य गर्ने।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूमा रिक्त पदमा पदपूर्ति, सरुवा (आन्तरिक तथा विदेशस्थित नेपाली कूटनीतिक नियोगहरूमा समेत) बढुवा, काज, विदा, निवृत्तिभरण, विभागीय कारवाही, अवकाश तथा सेवाका अन्य शर्तसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकाय तथा नेपाल सरकारका निकायबाट माग भएबमोजिम आवश्यक जनशक्ति र साधनस्रोतको व्यवस्थापन गर्ने।
- कर्मचारीको गुनासो व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गर्ने।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूबीच समन्वय, कार्य सम्पादनको मूल्याङ्कन र सुपरीवेक्षण गर्ने।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको कार्यसम्पादनमा चुस्तता, व्यवस्थित जनसम्पर्क तथा सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिताको माध्यमबाट सुशासन कायम गर्ने।

- कर्मचारीको कार्यक्षमता अभिवृद्धिको लागि सेवाकालीन र वैदेशिक तालिमको पहिचान गरी आवश्यक तालिम उपलव्ध गराउने व्यवस्था गर्ने।
- परराष्ट्र सेवा सञ्चालनसम्बन्धी योजना, नीति, ऐन, नियम र कार्यक्रमहरूको तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने।
- कर्मचारीको व्यक्तिगत अभिलेख अद्यावधिक गर्ने।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको मौजुदा संगठन संरचना, दरबन्दी, कार्यबोझबीच सन्तुलन कायम गर्न समयसमयमा संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण (Organization and Management Survey) गर्ने।
- कूटनीतिक थैली, डिप्लोम्याटिक कार्गो आदि प्राप्ति र चलानीसम्बन्धी सम्पूर्ण कार्य गर्ने।
- मन्त्रालयको वेभसाइट तथा इन्टरनेट सुचारुतवरले सञ्चालनको व्यवस्था मिलाउने।
- मन्त्रालय तथा विदेशस्थित नेपाली नियोगका लागि वार्षिक बजेट तर्जुमा गर्ने र रकम निकासाको व्यवस्था तथा अन्य आर्थिक विवरण तयार गरी केन्द्रीय लेखा राख्ने कार्य गर्ने।
- मन्त्रालय तथा विदेशस्थित नेपाली नियोगको आन्तरिक तथा अन्तिम लेखापरीक्षण गर्ने र बेरुजू लगत तयार पार्ने।
- कर्मचारीको पेश्की, बेरुजुका साथै मन्त्रालय तथा विदेशस्थित नेपाली नियोगको बेरुजू समेत फछ्र्यौट वा असुल उपर गर्ने गराउने।
- आर्थिक प्रशासनसम्बन्धी ऐन, नियम तथा लेखा राख्ने सम्बन्धमा विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूलाई आवश्यक निर्देशन एवं सल्लाह दिने।
- सेवाका लागि आवश्यक जनशक्तिको अनुमान, वृत्तिविकासका कार्यहरू गर्ने।
- सेवाका लागि जनशक्तिलाई आवश्यक अध्ययन, तालिम, वैदेशिक भाषा तालिम गराउने।
- अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको फोकल प्वाइन्टको रुपमा कार्य गर्ने। राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्रसँग सम्बन्धित विषयमा फोकल प्वाइन्टको रुपमा कार्य गर्ने।
- हेलो सरकार सम्बन्धी कार्य।
- अड्डा अदालतमा परराष्ट्र मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरू विरुद्ध परेका मुद्दा मामिलाहरूको प्रतिरक्षा गर्ने। मन्त्रालयसँग सम्बन्धित फैसलाको कार्यान्वयन गर्ने गराउने।
- नेपालमा आयोजना हुने विभिन्न कार्यक्रमका लागि आवश्यक जनशक्ति र स्रोतसाधनको व्यवस्थापन गर्ने।
- विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूको लागि आवश्यक पर्ने जग्गा खरिद, भवन खरिद/निर्माण, मर्मत संभार तथा संरक्षण सम्बन्धी दीर्घकालिन योजना तथा रणनीति बनाउने।
- वार्षिक रुपमा नेपाली नियोगहरूको लागि आवश्यक पर्ने जग्गा खरिद, भवन खरिद/निर्माण, मर्मत संभार तथा संरक्षण सम्बन्धी कार्य गर्ने गराउने।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको चल-अचल सम्पत्ति खरिद, संरक्षण, सम्वर्द्धन र अभिलेख व्यवस्थापनको कार्य गर्ने/ गराउने।
- मन्त्रालयका लागि खरिद गरिएका जिन्सी सामानहरूको यथार्थ लगत राखी यस्ता सम्पतिको विवरण अद्यावधिक गर्ने।
- मन्त्रालयका महाशाखा एवं शाखाहरूलाई आवश्यक पर्ने जिन्सी सामानहरूको माग संकलन एवं खरिद व्यवस्था गर्ने।
- मन्त्रालयको खरिद इकाई सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- जिन्सी व्यवस्थापन र निरीक्षणसम्बन्धी कार्य गर्ने।
- नियोगको नाममा रहेका भौतिक सम्पत्तिको व्यवस्थित अभिलेख राख्ने। सार्वजनिक खरिद ऐन एवं नियमावली बमोजिम मन्त्रालय एवं नियोगलाई नियमित रूपमा मालसामान, वस्तु आपूर्ति तथा वितरण।
- मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको व्यवस्थापन परीक्षणसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।

- अन्य महाशाखाहरूलाई नतोकिएको र भैपरी आउने कार्यहरू गर्ने।

दक्षिण एसिया महाशाखा

- महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रहेका मुलुकहरूसँगको द्विपक्षीय राजनीतिक तथा कूटनीतिक सम्बन्ध विस्तार एवं सुदृढीकरण सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तगर्तका मुलुकहरूसँगको आर्थिक, प्राविधिक, साँस्कृतिक र सामाजिक सहयोगसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।
- महाशाखाको कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका देश र नेपालवीचको द्विपक्षीय सम्बन्धका वारेमा विवरण अद्यावधिक गर्ने।
- महाशाखाको कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका देशहरूको देशगत परिचय (Country Brief), द्विपक्षीय सम्बन्ध (Bilateral Relations) र तुलनात्मक तथ्याङ्क तालिका (Comparative Fact Sheet) तथा ती देशहरूमा घटेका महत्वपूर्ण घटनाहरूको नियमित अध्ययन गरी विश्लेषणसहित प्रतिवेदन तयार गर्ने।
- महाशाखाको कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका विषयमा आवश्यकताअनुसार भाषण, बक्तव्य, प्रेसविज्ञप्ति, वार्ताका बुँदाहरू (Talking Points), वार्ताको अभिलेख (Records of Talks) लगायतका दस्तावेज तयार गर्ने।
- महाशाखाअन्तर्गतका मुलुकहरूसँगको द्विपक्षीय व्यापार संयुक्त लगानी र पारवहनसम्बन्धी आवश्यक कार्य सम्पादन गर्ने।
- महाशाखाअन्तर्गतका देशसँगको सम्बन्धका विविध आयामहरूलाई व्यवस्थित गर्न गठन गरिएका द्विपक्षीय परामर्श संयन्त्र (Bilateral Consultative Mechanisms) लगायत अन्य संयन्त्रहरू सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।
- बदलिँदो विश्व परिवेशमा नेपालले अख्तियार गर्नुपर्ने देशगत नीतिको निर्माण, सञ्चालन तथा कार्यान्वयनका लागि अग्रणी भूमिका निर्वाह गर्ने।
- द्विपक्षीय सम्बन्ध विस्तार एवं सुदृढीकरणका लागि विभिन्न संघसंस्था, स्वदेशी तथा विदेशी बुद्धिजीवी तथा बौद्धिक वर्ग (Think Tank) हरूसँगको अन्तर्क्रिया गराउने।
- नेपालको आर्थिक विकासका लागि महाशाखाको कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका मुलुकहरूसँग वैदेशिक रोजगार, व्यापार, वैदेशिक लगानी, पर्यटनजस्ता उच्च प्रतिफलयुक्त क्षेत्रहरू पहिल्याउने र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने द्विपक्षीय, क्षेत्रीय तथा बहुपक्षीय सन्धि, सम्झौता र समझदारीसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।
- आफ्नो कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका देशमा रहेका नेपाली नियोगहरूसँग आवश्यक समन्वय गरी अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा नेपालको छविलाई अभिवृद्धि गर्ने तथा नेपालको हितप्रवर्द्धनको वातावरण सिर्जना गर्ने।
- नेपाल सरकारका निकायहरूबाट महाशाखासँग सम्बन्धित मुलुक तथा निकायहरूसँग हुने कार्यको समन्वय गर्ने।
- नेपाल-भारत सीमानासम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।
- उच्चस्तरीय तथा सरकारीस्तरमा हुने भ्रमणका आदान प्रदानसम्बन्धी कार्यहरू संचालन र सम्पादन गर्ने।
- महाशाखाअन्तर्गतका मुलुकहरूमा उपलब्ध हुने विभिन्न छात्रवृत्ति, तालिम जस्ता अवसरहरूको सदुपयोग गर्नका लागि आवश्यक पहल तथा समन्वय गर्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रहेका मुलुकहरूसँगको नेपालको परराष्ट्र नीति र कूटनीतिक सम्बन्ध एवं कूटनीतिक उन्मुक्तिका विषयमा नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायहरूलाई आवश्यक परामर्श दिने।
- महाशाखा अन्तर्गतका नेपाली नियोगहरूलाई आवश्यकता अनुरुप निर्देशन, सुझाव, सहयोग र सूचना उपलव्ध गराउने कार्य।
- एक आपसमा नियोग स्थापना नभएका महाशाखाको कार्यक्षेत्र अन्तर्गत पर्ने मुलुकसँग कूटनीतिक नियोग स्थापना गर्न पहल गर्ने।

- महाशाखाअन्तर्गतका मुलुकहरूसँग जनस्तरको सम्बन्ध विकाससम्बन्धी कार्य गर्ने।
- नेपाल भारत हुँदै तेस्रो देशसम्म पहुँचका लागि पारवहन स्थापना सम्वन्धी कार्य गर्ने।
- नेपाल-भारतबीच स्थापित जलस्रोत,ऊर्जा, व्यापार लगायतका द्विपक्षीय संयन्त्रसम्बन्धी कार्य गर्ने।
- महाशाखासंग सम्वन्धित अन्य निर्दिष्ट कार्य गर्ने।

उत्तरपूर्व एसिया महाशाखा

- नेपालको निकट छिमेकी मित्रराष्ट्र चीन तथा महत्वपूर्ण द्विपक्षीय सहयोग गर्ने मित्रराष्ट्र जापानसँग सदियौंदेखि रहिआएको असल छिमेकीपनका साथै सहयोगात्मक र सौहार्दपूर्ण सम्बन्धलाई अझ प्रगाढ बनाउन प्रयत्न गर्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रहेका मुलुकहरू (चीन, जापान, प्रजातान्त्रिक जनगणतन्त्र कोरिया, गणतन्त्र कोरिया र मंगोलिया) सँगको द्विपक्षीय राजनीतिक तथा कूटनीतिक सम्बन्धसम्बन्धी कार्य।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रहेका राष्ट्रहरूसँग नेपालको परराष्ट्र नीतिको तर्जुमा तथा कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रहेका मुलुकहरूसँगको नेपालको परराष्ट्र र कूटनीतिक सम्बन्ध एवं कूटनीतिक उन्मुक्तिका विषयमा नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायहरूलाई आवश्यक परामर्श दिने।
- महाशाखाको कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका देशहरूको देशगत परिचय (Country Brief), द्विपक्षीय सम्बन्ध (Bilateral Relations) र तुलनात्मक तथ्याङ्क तालिका (Comparative Fact Sheet) तथा ती देशहरूमा घटेका महत्वपूर्ण घटनाहरूको नियमित अनुगमन गरी विश्लेषणसहित प्रतिवेदन तयार पार्ने।
- महाशाखाको कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका विषयमा भाषण, बक्तव्य, प्रेसविज्ञप्ति, वार्ताका बूँदाहरू (Talking Points) र वार्ताको अभिलेख (Records of Talks) लगायतका दस्तावेज तयार गर्ने।
- आफ्नो कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका देशमा रहेका नेपाली नियोगहरूसँग आवश्यक समन्वय गरी अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा नेपालको छविलाई अभिबृद्धि गर्ने तथा नेपालको हितप्रवर्द्धनको वातावरण सिर्जना गर्ने।
- महाशाखाको कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका मुलुकहरूसँगको आर्थिक, प्राविधिक, साँस्कृतिक र सामाजिक सहयोगसम्बन्धी कार्य गर्ने।
- नेपालले अख्तियार गर्दै आएको एक चीन नीतिलाई सरकारका प्रत्येक तहमा यथोचित रुपमा कार्यान्वयन गराउनका लागि सञ्चार तथा समन्वय सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- बदलिंदो विश्व परिवेशमा नेपालले अख्तियार गर्नुपर्ने चीन नीतिको निर्माण तथा कार्यान्वयनका लागि अग्रणी भूमिका निर्वाह गर्ने।
- द्विपक्षीय सम्बन्ध विस्तार एवं सुदृढीकरणका लागि सम्बन्धित संघसंस्था, स्वदेशी तथा विदेशी बुद्धिजीवी तथा चिन्तन समुह (Think Tank) हरूसँगको अन्तर्क्रिया गराउने।
- नेपाल र महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तगर्तका देशहरूबीच उच्चस्तरीय भ्रमणको आदानप्रदानलाई नियमित र व्यवस्थित गरी राष्ट्रिय हितमा प्रयोग गर्ने।
- नेपाल सरकारका मन्त्रालयहरूबाट महाशाखासम्बन्धित मुलुकहरू तथा निकायसँग सम्बन्धित कार्यहरूको समन्वय गर्ने।
- चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बत तथा चीनका विशेष प्रशासकीय क्षेत्रहरू हङकङ र मकाओसँगको नेपालको सम्बन्धलाई थप मजबुत बनाउन प्रयत्न गर्ने।
- नेपाल र चीनबीचको सीमा व्यवस्थापन र सीमा सुरक्षालाई थप व्यवस्थित गर्ने।
- सीमाका बासिन्दाको आर्थिक र सामाजिक स्तर सुधार गर्न आवश्यक पहल गर्ने।

- चीनका विशेष प्रशासकीय क्षेत्रहरू हङकङ र मकाओ तथा नेपाली श्रमशक्तिका लागि आकर्षक रोजगारीको बजारको रुपमा रहेको गणतन्त्र कोरियामा थप रोजगारीका अवसरहरू पहिल्याउन प्रयत्न गर्ने ।
- चीनको आर्थिक विकासका साथै अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धमा यसले खेल्ने भूमिकालाई अध्ययन अनुसन्धान गरी अद्यावधिक प्रतिवेदन तयार गर्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्रका देशहरूसँग स्थापित/स्थापना हुने द्विपक्षीय संयन्त्रसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।
- नेपालको आर्थिक विकासका लागि महाशाखाको कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका मुलुकहरूसँग वैदेशिक रोजगार, व्यापार, वैदेशिक लगानी, पर्यटनजस्ता उच्च प्रतिफलका क्षेत्र पहिल्याउने र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय सन्धि, सम्झौता र समझदारी सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।
- महाशाखाअन्तर्गतका मुलुकहरूमा उपलब्ध हुने विभिन्न छात्रवृत्ति, तालिम जस्ता अवसरहरूको सदुपयोग गर्नका लागि आवश्यक पहल तथा समन्वय गर्ने।
- नेपाल र महाशाखाको कार्यक्षेत्रका देशहरूबीच जनस्तरको सम्बन्ध अभिवृद्धि गर्ने कार्यहरू गर्ने।
- महाशाखाअन्तर्गत रहेका नेपाली नियोगहरूलाई आवश्यकताअनुरुप निर्देशन, सुझाव, सहयोग र सूचना उपलव्ध गराउने कार्य गर्ने।
- उच्चस्तरीय तथा सरकारीस्तरमा हुने भ्रमणका आदान प्रदानसम्बन्धी कार्यहरू संचालन र सम्पादन गर्ने ।
- महाशाखासंग सम्वन्धित अन्य निर्दिष्ट कार्य गर्ने।

दक्षिणपूर्व एसिया तथा प्रशान्त महाशाखा

- महाशाखाको कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका राष्ट्रहरूसँग नेपालको परराष्ट्र नीति तर्जुमा एवं कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रहेका दक्षिणपूर्व एसियाका मुलुकहरू र प्रशान्त क्षेत्रका मुलुकहरूसँगको द्विपक्षीय राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, प्राविधिक, तथा जनस्तरको सम्बन्ध विस्तार एवं सुदृढीकरण सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- नेपाल र महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तगर्तका देशहरूबीच उच्चस्तरीय भ्रमणको आदानप्रदानलाई नियमित र व्यवस्थित गरी राष्ट्रिय हितमा प्रयोग गर्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रहेका राष्ट्रहरूसँग स्थापना भएका द्विपक्षीय संयन्त्रहरूलाई सक्रिय तुल्याउने र आवश्यकता अनुसार नयाँ संयन्त्र स्थापना गरी राष्ट्रिय हितको प्रवर्द्धनलाई सुनिश्चित गर्ने।
- महाशाखाको कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका देशहरूको देशगत परिचय (Country Brief), द्विपक्षीय सम्बन्ध (Bilateral Relations), तुलनात्मक तथ्याङ्क तालिका (Comparative Fact Sheet) तथा ती देशहरूमा घटेका महत्वपूर्ण घटनाहरूको नियमित अनुगमन गरी विश्लेषणसहित प्रतिवेदन तयार पार्ने।
- महाशाखाको कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका विषयमा भाषण, बक्तव्य, प्रेसविज्ञप्ति, वार्ताका बुंदा (Talking Points, Press Release, Briefs, Statement, Records of Talks) लगायतका दस्तावेज तयार गर्ने।
- नेपालको आर्थिक विकासका लागि महाशाखाको कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका मुलुकहरूसँग वैदेशिक रोजगार, व्यापार, वैदेशिक लगानी, पर्यटन जस्ता उच्च प्रतिफलका क्षेत्र पहिल्याउने र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय सन्धि, सम्झौता र समझदारी गर्ने एवं अल्पकालीन दीर्घकालीन रणनीति तयार गर्ने सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।
- आफ्नो कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका देशमा रहेका नेपाली नियोगहरूसँग आवश्यक समन्वय गरी नेपालको छविलाई अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा अभिवृद्धि गर्ने तथा नेपालको हित प्रवर्द्धनको वातावरण सिर्जना गर्ने।

- नेपालमा राजदूतावास, कूटनीतिक नियोग नरहेका महाशाखाको कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका मुलुकहरूका राजदूतावास, कूटनीतिक नियोग नेपालमा स्थापना गर्न प्रयत्न गर्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रहेका मुलुकहरूसँगको नेपालको परराष्ट्र नीति र कूटनीतिक सम्बन्ध एवं कूटनीतिक उन्मुक्तिका विषयमा नेपाल सरकारका सम्बद्ध निकायहरूलाई आवश्यक परामर्श दिने।
- महाशाखाअन्तर्गतका मुलुकहरूबाट नेपाललाई उपलब्ध हुने छात्रवृत्ति, तालिमजस्ता अवसरहरू प्राप्त गरी नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायहरूमा पठाउने र त्यस्ता अवसरहरूको समुचित उपयोगको व्यवस्था मिलाउने कार्य।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका मुलुकहरूमा बसोबास एवं कामकाज गर्ने नेपालीहरूको हकहित र कल्याण अभिवृद्धि सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।
- नेपाल सरकारका मन्त्रालयहरूबाट महाशाखासम्बन्धित मुलुकहरू तथा निकायसँग भएको कामको समन्वय गर्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्रभित्र पर्ने मुलुकहरूको नेपालमा रहेका राजदूतावासहरूसँग निकट सम्पर्कमा रही आपसी हितका विषयमा सहजीकरण र समन्वय गर्ने।
- महाशाखाअन्तर्गत रहेका नेपाली कूटनीतिक नियोगहरूलाई आवश्यकताअनुरुप निर्देशन, सुझाव, सहयोग र सूचना उपलव्ध गराउने कार्य सम्पादन गर्ने।
- अन्य निर्दिष्ट कार्यहरू गर्ने।

मध्य एसिया, पश्चिम एसिया तथा अफ्रिका महाशाखा

- महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका राष्ट्रहरूसँग नेपालको परराष्ट्र नीति तर्जुमा, सफल सञ्चालन तथा कार्यान्वयनसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका देशहरूको परराष्ट्र नीतिका बारेमा अवधारणापत्र तयार गर्ने र अद्यावधिक गर्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका देशहरूको देशगत परिचय (Country Brief), द्विपक्षीय सम्बन्ध (Bilateral Relations) र तुलनात्मक तथ्याङ्कतालिका (Comparative Fact Sheet) तथा ती देशहरूमा घटेका महत्त्वपूर्ण घटनाहरूको नियमित अनुगमन गरी विश्लेषणसहित प्रतिवेदन तयार पार्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका विषयमा भाषण, वक्तव्य, प्रेस विज्ञप्ति, वार्ताका बुँदाहरू (Talking Points), वार्ताको अभिलेख (Records of Talks) लगायतका दस्ताबेज तयार गर्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रहेका मुलुकहरूसँगको नेपालको परराष्ट्र नीति र कूटनीतिक सम्बन्ध एवम् उन्मुक्तिका विषयमा नेपाल सरकारका सम्बद्ध निकायहरूलाई आवश्यक परामर्श उपलब्ध गराउने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका देश र नेपालबीचको द्विपक्षीय सम्बन्धका बारेमा विवरण अद्यावधिक गर्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका देशहरूमा घटेका महत्त्वपूर्ण घटना र विकसित घटनाक्रमहरूको नियमित अनुगमन गर्नुको साथै विश्लेषणात्मक अध्ययन गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रही नेपालसँग कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापना नभएका मुलुकहरूसँग कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापनाको पहल गर्ने।
- उच्चस्तरीय तथा सरकारीस्तरमा हुने भ्रमण आदानप्रदानसम्बन्धी कार्य गर्ने।
- वैदेशिक रोजगारीको अभिवृद्धि गर्ने र तत्सम्बन्धमा पर्ने समस्या निराकरणका लागि विदेशस्थित नेपाली नियोगहरू, नेपालस्थित विदेशी कूटनीतिक नियोगहरू र अन्य सरोकारवाला निकायहरूसँग निरन्तर समन्वय गर्ने।
- आफ्नो कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका देशमा रहेका नेपाली नियोगहरूसँग आवश्यक समन्वय गरी अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा नेपालको छविलाई अभिवृद्धि गर्ने तथा नेपालको हित प्रवर्द्धनको वातावरण सिर्जना गर्ने।

- नेपालको आर्थिक विकासका लागि महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका मुलुकहरूसँग वैदेशिक रोजगार, व्यापार, वैदेशिक लगानी, पर्यटनजस्ता आर्थिक कूटनीतिका उच्च प्रतिफल भएका क्षेत्रहरू पहिल्याउने र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय सन्धि, सम्झौता र समझदारीसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।
- नेपालमा राजदूतावास/नियोग नरहेका महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका मुलुकहरूका राजदूतावास, कूटनीतिक नियोग नेपालमा स्थापना गर्न प्रयत्न गर्ने।
- नेपाली राजदूतावास/नियोग नभएका महाशाखाका कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका मुलुकहरूमा नेपाली राजदूतावास/नियोग स्थापना गर्न पहल गर्ने ।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गतका देशहरूमा नेपाली विद्यार्थीहरूलाई अध्ययनको अवसर उपलब्ध गराउन प्रयास गर्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्रमा बसोबास एवम् कामकाज गर्ने नेपालीहरूको हकहित र कल्याण अभिवृद्धिसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।
- नेपाल र महाशाखाको कार्यक्षेत्रका देशहरूबीच जनस्तरको सम्बन्ध अभिवृद्धि गर्ने कार्यहरू सम्पादन गर्ने।
- नेपाल सरकारले समयसमयमा निर्णय वा निर्देशन गरेका अन्य कार्यहरू सम्पादन गर्ने।
- महाशाखासंग सम्वन्धित अन्य निर्दिष्ट कार्य गर्ने।

शिष्टाचार महाशाखा

- नेपाली राजदूतहरू र सैनिक सहचारीहरूको नियुक्तिको लागि सम्बन्धित मुलुकहरूबाट सहमति प्राप्त गर्न कूटनीतिक पत्राचार गर्ने, नव नियुक्त राजदूतहरूको ओहदाको प्रमाणपत्र तयार गर्ने एवं नेपालका लागि विदेशी राजदूतहरू र सैनिक सहचारीहरू नियुक्त गर्न मित्रराष्ट्रहरूले गरेको प्रस्तावमा नेपाल सरकारको तर्फबाट सहमति प्रदान गर्ने।
- नेपालका लागि राजदूत-नियुक्त कूटनीतिज्ञहरूलाई राष्ट्रपतिसमक्ष ओहदाको प्रमाणपत्र पेश गर्ने व्यवस्था मिलाउने;
- मित्रराष्ट्रहरूको राष्ट्रिय दिवशको उपलक्ष्यमा नेपालका राष्ट्रप्रमुख र सरकार प्रमुखहरूको तर्फबाट बधाइ तथा शुभकामना सन्देशहरू पठाउने; सोही अवसरमा आयोजना हुने स्वागत समारोहमा नेपाल सरकारको तर्फबाट प्रमुख अतिथिको उपस्थिति सुनिश्चित गराई उपस्थितिका समयमा सहजकर्ताको काम गर्ने।
- नेपालका अति विशिष्ट एवं विशिष्ट पदाधिकारीलाई प्राप्त हुने र उहाँहरूले आ-आफ्ना समकक्षीलाई पठाउनु हुने चिठ्ठीपत्र, सन्देश र शुभकामनाहरू दुवैतर्फका उच्च गन्तव्य स्थानहरूमा सम्प्रेषण गर्ने।
- विदेशी राष्ट्रहरूसँग कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापना सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- विदेशी मित्रराष्ट्रले नेपालमा अवैतनिक बाणिज्यदूत नियुक्त गर्न गरेको प्रस्तावमा स्वीकृति प्रदान गर्न आवश्यक तयारी पूरा गरी नेपाल सरकारको तर्फबाट सहमति प्रदान गर्ने एवं नियुक्तिपत्र (Letter of Commission) प्राप्त भएपछि स्वीकृतिपत्र (Exequatur) जारी गर्ने र नेपाल सरकारले विदेशस्थित विभिन्न मुलुक र शहरका लागि नियुक्त गर्ने अनररी कन्सल/कन्सल जनरलको लागि सम्बन्धित मुलुकबाट सहमति प्राप्त गरी नियुक्तिपत्र (Letter of Commission) तयार गरी पठाउने।
- नेपालमा रहेका विदेशी कूटनीतिक नियोगहरू र अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरूको विवरण र विदेशमा रहेका नेपाली नियोगहरूको विवरण अद्यावधिक गरी हरेक वर्ष डिप्लोमेटिक लिष्ट प्रकाशन गर्ने; विदेशी नियोग र पदाधिकारीहरू एवं आश्रित परिवारका सदस्यहरूको लागि नेपालमा सुरक्षा व्यवस्था मिलाउन नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गर्ने, शिष्टाचार अभ्यास र कन्सुलर सम्बन्ध सम्बन्धी आवश्यक विवरण संलग्न गरी नेपाल

सरकारको शिष्टाचार एवं कन्सुलर पुस्तिका (Protocol and Consular Handbook) प्रकाशन र अद्यावधिक गर्ने एवं कूटनीतिक आचार संहिताको पालना सम्बन्धी काम गर्ने।

- नेपालका राष्ट्रपति, उपराष्ट्रपति, प्रधानमन्त्री एवं परराष्ट्र मन्त्रीले मित्रराष्ट्रहरू र क्षेत्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय संगठनहरूको औपचारिक कामको सिलसिलामा विदेश भ्रमण गर्नुहुँदा एवं उहाँहरूका समकक्षी र अन्य पदाधिकारीहरूले नेपालको औपचारिक भ्रमण गर्नुहँदा नेपाल सरकारबाट कार्यक्रम स्वीकृत गराउने, भ्रमणका कार्यक्रमहरू तयार गरी कार्यक्रम पुस्तिका तयार गर्ने; स्वागत समारोह र आवास, खानपीन, यातायातको सुविधा, औपचारिक भोजहरू र उपहार लगायतका शिष्टाचर एवं आतिथ्यता कूटनीतिक कूटनीतिक प्रचलनबमोजिम हुने व्यवस्था सुनिश्चित गराउने र नेपालमा हुने भ्रमणका लागि नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गर्ने।
- विशिष्ट विदेशी पदाधिकारीहरूको प्रयोगको लागि अन्तर्राष्ट्रिय एवं आन्तरिक विमानस्थल कार्यालयहरूमा विशिष्ट कक्ष उपलव्ध गराउने।
- नेपालको औपचारिक भ्रमणमा आउने विशिष्ट विदेशी पदाधिकारीको लागि सुरक्षा प्रदान गर्न गृह मन्त्रालयलाई र दिवाभोज, रात्रीभोज आयोजना गर्न र अन्य कार्यक्रमहरू आयोजना गर्न नेपाल सरकारका सम्बन्धित मन्त्रालय वा अन्य निकायलाई सहयोग र सल्लाह प्रदान गर्ने।
- महाशाखासंग सम्वन्धित अन्य निर्दिष्ट कार्य गर्ने।

युरोप महाशाखा

- युरोपेली मुलुकहरू एवं युरोपियन युनियनसँग द्विपक्षीय कूटनीतिक सम्बन्ध विकास र विस्तार गर्न क्रियाशील रहने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका राष्ट्र एवं संस्थाहरूसँग द्विपक्षीय उच्चस्तरका भ्रमण तथा वार्ताहरू सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका राष्ट्र एवं संथाहरूको परिचय (Brief), नेपालसँगको द्विपक्षीय सम्बन्ध (Bilateral Relations), तथ्याङ्क तालिका (Fact Sheet) आदि तयार/अद्यावधिक गर्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका राष्ट्र एवं संस्थाहरूको परराष्ट्र नीतिको अध्ययन गरी नेपालको रणनीति तयार /अद्यावधिक गर्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका राष्ट्रहरूसँग नेपालको व्यापार, लगानी तथा पर्यटन प्रवर्द्धन गर्नका लागि नेपालका सम्वन्धित निकायहरूसँग समन्वय गरी आवश्यक भूमिका निर्वाह गर्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका राष्ट्रहरूमा रहेका नेपालीहरूको हक हितलाई सम्वर्द्धन तथा प्रवर्द्धन गर्नका लागि आवश्यक पहल गर्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका देशहरूमा घटेका महत्वपूर्ण घटनाहरूको नियमित रुपले विश्लेषण गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने।
- नेपालसँग कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापना नभएका महाशाखाको कार्यक्षेत्र अन्तर्गत पर्ने मुलुकहरूसँग कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापना गर्न पहल गर्ने।
- युरोपेली राष्ट्र तथा युरोपियन युनियनसँग कूटनीतिक माध्यमद्धारा आवश्यक समन्वय गरी अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा नेपालको हित प्रवर्द्धनको वातावरण सिर्जना गर्ने एवं नेपालको छवि अभिबृद्धि गर्ने।
- वैदेशिक रोजगारलाई अभिवृद्धि गर्ने र तत्सम्बन्धमा पर्ने समस्या निराकरणका लागि विदेशस्थित नेपाली नियोगहरू, नेपालमा रहेका ती देशका कूटनीतिक नियोगहरू र सरोकारवाला निकायहरूसँग सम्वाद र समन्वय सम्बन्धी कार्य गर्ने।

- आफ्नो कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका विषयमा भाषण, बक्तव्य, प्रेस विज्ञप्ति, वार्ताका बुँदाहरू (Talking Points), (Records of Talks) लगायतका दस्तावेज तयार गर्ने।
- युरोपमा हुने नेपालका विभिन्न तह र निकायका बैठकहरूको संयोजन तथा समन्वय गर्ने र छलफल भएका विषयवस्तुको अभिलेखीकरण गर्ने।
- नेपालको आर्थिक विकासका लागि युरोप तथा युरोपियन युनियनसँग वैदेशिक रोजगार, व्यापार, वैदेशिक लगानी, पर्यटन जस्ता उच्च प्रतिफलका क्षेत्र पहिल्याउने र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय सन्धि, सम्झौता र समझदारी सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।
- नेपालमा राजदूतावास/कूटनीतिक नियोग नरहेका युरोपेली मुलुकहरूका राजदूतावास/कूटनीतिक नियोग नेपालमा स्थापना गर्न प्रयत्न गर्ने।
- नेपाली राजदूतावास/ नियोग नभएका युरोपेली मुलुकहरूमा आवश्यकताका आधारमा नेपाली राजदूतावास/ नियोग स्थापना गर्न पहल गर्ने।
- नेपाल र महाशाखाको कार्यक्षेत्रका देशहरूबीच जनस्तरको सम्बन्ध अभिवृद्धि गर्ने कार्यहरू सम्पादन गर्ने।
- महाशाखासंग सम्वन्धित अन्य निर्दिष्ट कार्यहरू गर्ने।

उत्तर तथा दक्षिण अमेरिका महाशाखा

- उत्तर र दक्षिण अमेरिकी मुलुकहरूसँग द्विपक्षीय कूटनीतिक सम्बन्ध विकास र विस्तार गर्न क्रियाशील रहने।
- उत्तर र दक्षिण अमेरिकी मुलुकहरूसँग द्विपक्षीय उच्चस्तरीय भ्रमण तथा वार्ताहरू सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- उत्तर र दक्षिण अमेरिकी मुलुकहरूको परिचय (Brief), नेपालसँगको द्विपक्षीय सम्बन्ध (Bilateral Relations), तथ्याङ्क तालिका (Fact Sheet) आदि तयार/अद्यावधिक गर्ने।
- उत्तर र दक्षिण अमेरिकी मुलुकहरूको परराष्ट्र नीतिको अध्ययन गरी नेपालको रणनीति तयार र अद्यावधिक गर्ने।
- उत्तर र दक्षिण अमेरिकी मुलुकहरूसँग नेपालको व्यापार, लगानी तथा पर्यटन प्रवर्द्धन गर्नका लागि नेपालका सम्वन्धित निकायहरूसँग समन्वय गरी आवश्यक भूमिका निर्वाह गर्ने।
- शाखाको कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका विषयमा भाषण, बक्तव्य, प्रेस विज्ञप्ति, वार्ताका बुँदाहरू (Talking Points), वार्ताको अभिलेख (Records of Talks) लगायतका दस्तावेज तयार गर्ने।
- उत्तर र दक्षिण अमेरिकी मुलुकहरूसँग हुने नेपालका विभिन्न तह र निकायका बैठकहरूको संयोजन तथा समन्वय गर्ने र छलफल भएका विषयवस्तुको अभिलेखीकरण गर्ने।
- शाखाको कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका राष्ट्रहरूमा रहेका नेपालीहरूको हक हितलाई सम्वर्द्धन तथा प्रवर्द्धन गर्नका लागि आवश्यक पहल गर्ने।
- उत्तर र दक्षिण अमेरिकी मुलुकहरूमा घटेका महत्वपूर्ण घटनाहरूको नियमित रुपले विश्लेषण गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने।
- उत्तर र दक्षिण अमेरिकी मुलुकहरूसँग कूटनीतिक माध्यमद्धारा आवश्यक समन्वय गरी अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा नेपालको हित प्रवर्द्धनको वातावरण सिर्जना गर्ने एवं नेपालको छवि अभिबृद्धि गर्ने।
- उत्तर र दक्षिण अमेरिकी मुलुकहरूमा वैदेशिक रोजगारलाई अभिवृद्धि गर्ने र तत्सम्बन्धमा पर्ने समस्या निराकरणका लागि विदेशस्थित नेपाली नियोगहरू, नेपालमा रहेका ती देशका कूटनीतिक नियोगहरू र सरोकारवाला निकायहरूसँग सम्वाद र समन्वय सम्बन्धी कार्य गर्ने।

- नेपालको आर्थिक विकासका लागि उत्तर र दक्षिण अमेरिकी मुलुकहरूसँग वैदेशिक रोजगार, व्यापार, वैदेशिक लगानी, पर्यटन जस्ता उच्च प्रतिफलका क्षेत्र पहिल्याउने र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय सन्धि, सम्झौता र समझदारी सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।
- नेपालसँग कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापना नभएका उत्तर र दक्षिण अमेरिकी मुलुकहरूसँग कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापना गर्न पहल गर्ने।
- नेपालमा राजदूतावास/कूटनीतिक नियोग नरहेका उत्तर र दक्षिण अमेरिकी मुलुकहरूका राजदूतावास/कूटनीतिक नियोग नेपालमा स्थापना गर्न प्रयत्न गर्ने।
- नेपाली राजदूतावास/नियोग नभएका महाशाखाका कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका मुलुकहरूमा आवश्यकताका आधारमा नेपाली राजदूतावास/नियोग स्थापना गर्न पहल गर्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तगर्तका मुलुकहरूसँगको आर्थिक, प्राविधिक, साँस्कृतिक र सामाजिक सहयोगसम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।
- नेपाल र शाखाको कार्यक्षेत्रका देशहरूबीच जनस्तरको सम्बन्ध अभिवृद्धि गर्ने कार्यहरू सम्पादन गर्ने।
- अन्य निर्दिष्ट कार्यहरू गर्ने।

अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घ सङ्गठन तथा अन्तर्राष्ट्रिय कानून महाशाखा

- अन्तर्राष्ट्रिय कानूनप्रति मुलुकको प्रतिबद्धता र दायित्वबोधको प्रदर्शन गरी अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा नेपालको छवी प्रवर्द्धन गर्ने।
- संयुक्त राष्ट्रसंघ महासभाको छैठौं (कानुन) समितिमा छलफल तथा निर्णय हुने विषयहरूमा परामर्श दिने तथा विभिन्न रिजोलुसन अन्तर्गतका प्रतिवेदनहरू पेश गर्न समन्वय गर्ने।
- अन्तर्राष्ट्रिय न्यायालय अन्तर्राष्ट्रिय कानुन परिषद् तथा अन्य विभिन्न न्यायीक निकायहरूसंग सम्पर्क कायम गर्ने र आवश्यकता अनुसार समन्वय गर्ने।
- शरणार्थीसम्बन्धी विषयमा आवश्यक समन्वय र सहजीकरणका कार्य गर्ने ।
- संयुक्त राष्ट्रसंघ मानव अधिकार परिषद्को विभिन्न निकायहरूबाट नेपालको मानव अधिकारस्थितिका बारेमा उठाइएका मुद्धाहरूको सम्बन्धमा नेपाल सरकारको आधिकारिक धारणा/प्रतिक्रिया सम्बद्ध सबै सरकारी निकायहरूको समन्वयमा तयार गर्न आवश्यक कार्य गर्ने।
- जातीय भेदभाव उन्मूलन गर्ने सम्बन्धी महासन्धि, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका अधिकारसम्बन्धी महासन्धि, महिला हिंसाविरुद्धको अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि, बाल अधिकारसम्बन्धी महासन्धिलगायतका अन्तर्राष्ट्रिय मानवअधिकारसँग सम्बन्धित विषयहरूमा नेपालको दृष्टिकोण प्रस्तु गर्ने ।
- कुनै नयाँ विषय वा क्षेत्रमा अन्तर्राष्ट्रिय कानून निर्माणको प्रकृयामा नेपाल सहभागी हुने नहुने विषयमा परामर्श दिने।
- विषयगत मन्त्रालयबाट हुने बहुपक्षीय वार्ता, सम्झौता, सन्धि, समझदारीमा सहमति तथा समन्वय सम्बन्धी बहुपक्षीय सन्धि, सम्झौता, समझदारीको अनुमोदन, हस्ताक्षर ,सम्मिलन स्वीकृति समर्थन अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाको सदस्यता प्राप्तिको विषयमा परामर्श गर्ने।
- नेपाल पक्ष भएको तथा हुने प्रक्रियमा रहेका अन्तर्राष्ट्रिय सन्धी-सम्झौताहरूको दर्ता अभिलेखनमा समन्वय गर्ने।
- नेपालसँग सरोकार राख्ने सार्वजनिक वा निजी अन्तर्राष्ट्रिय कानूनको प्रश्नमा राय परामर्श दिने, अन्तर्राष्ट्रिय कानुनी विवाद, मुद्दाहरूमा राय परामर्शसँग सम्बन्धित कार्य।

- अन्तराष्ट्रिय विवादहरूको शान्तिपूर्ण समाधान सम्बन्धी विषयहरूमा परामर्शसम्बन्धी कार्य।
- कुनै विषयगत मन्त्रालय फोकल पोइन्ट रहने गरी नतोकिएको अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि सम्झौताको हकमा फोकल पोइन्टको रुपमा कार्य गर्ने।
- नेपाल सरकारको निर्णयले द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय सन्धि सम्झौता समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर गर्न पूर्ण अधिकार (full power) को उपकरण (credential) तयार तथा जारी गर्ने।
- विभिन्न अन्तरसरकारी संघ संगठनहरूलाई प्रदान हुने कूटनीतिक सुविधा तथा उन्मुक्तिका विषयमा राय/परामर्श दिने सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- नेपाल सदस्य नभएका विभिन्न अन्तर्राष्ट्रिय अन्तरसरकारी संघ संस्थाहरूको सदस्यता लिन पहल गर्ने र ती निकायहरूसँग सम्बन्ध विकास गर्ने कार्य गर्ने।
- नेपाल पक्ष भएका महासन्धि/अभिसन्धिहरूको कार्यान्वयन स्थितिको सम्बन्धमा आवधिक राष्ट्रिय प्रतिवेदन तयार गर्ने सिलसिलामा समन्वय गर्ने र सम्बद्ध सरकारी निकायहरूलाई आवश्यक राय परामर्श दिने।
- नेपाल सरकार वा नेपाल राज्य पक्ष भएको द्विपक्षीय वा बहुपक्षीय करारको पालना तथा पूरा गर्नुपर्ने दायित्वका सम्बन्धमा राय परामर्श दिने।
- महाशाखाको कार्य क्षेत्र अन्तर्गतका निकायहरू तथा विषयमा संक्षिप्त विवरण (Brief) तथा तथ्याङ्क तालिका (Fact Sheet) तयार गर्ने र ती निकाय तथा विषयको सन्दर्भमा विकसित घटनाक्रमहरूको नियमित अनुगमन गरी विश्लेषणसहित प्रतिवेदन तयार पार्ने कार्य।
- नेपाल सरकार वा नेपाल राज्य पक्ष भएको द्विपक्षीय वा बहुपक्षीय करारको पालना तथा पूरा गर्नुपर्ने दायित्वका सम्बन्धमा राय परामर्श दिने।
- यस महाशाखासँग सम्बन्धित संघ संस्थाहरूमा हुने निर्वाचनमा नेपालको लागि समर्थन जुटाउन पहल गर्ने तथा अन्य राष्ट्रलाई समर्थन गर्ने विषयमा अन्य मन्त्रालय एवं विदेशी राजदूतावासहरूसँग समन्वय गरी निर्णयका लागि पेश गर्ने।
- यस महाशाखासँग सम्बन्धित अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थाहरूलाई बुझाउनु पर्ने सदस्यता शुल्क भुक्तानी गर्न नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गर्ने।
- अन्तर्राष्ट्रिय संघसंगठन तथा अन्तर्राष्ट्रिय कानून महाशाखाबाट सम्पादन हुने कार्यसँग सम्बन्धित विषयमा कुनै गैरसरकारी संघसंस्था दर्ता गर्न राय परामर्श माग भई आएमा राय परामर्श दिने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्र भित्रका अन्तर्राष्ट्रिय चासो र महत्वका समसामयिक विषयहरूमा नेपाल सरकारको दृष्टिकोण तथा आवश्यकता अनुसार आधिकारिक बक्तव्य तयार गर्ने।
- महाशाखाको कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका विभिन्न अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थाहरूको बैठक, सभा, सम्मेलन आदि नेपाल सरकारका सम्बद्ध निकायसमेतसँग समन्वय गरी प्रतिनिधित्व गर्ने।
- महाशाखाको कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका बहुपक्षीय निकायहरूसँगको सम्बन्धका बारेमा संक्षिप्त विवरण अद्यावधिक गर्ने।
- महाशाखाको कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका निकायहरूमा भएका र हुने महत्वपूर्ण कार्यहरूको नियमित अनुगमन गर्ने र विकसित घटनाक्रमको विश्लेषणात्मक अध्ययन गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने।
- राष्ट्रप्रमुख, सरकार प्रमुख, परराष्ट्रमन्त्रीलगायतका विशिष्ट व्यक्तिहरूले भाग लिने अन्तर्राष्ट्रियसभा, सम्मेलन, गोष्ठी, बैठक आदिमा दिइने भाषण, सम्बोधन र बक्तव्यहरू आवश्यकताअनुसार तयार पार्ने।
- महाशाखाको कार्य क्षेत्रसम्बन्धित उच्चस्तरीय भ्रमणहरूको व्यबस्थापन/ समन्वय गर्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रहेका विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूसँग आवश्यक समन्वय गरी अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा नेपालको छविलाई अभिवृद्धि गर्न जोड दिने।

- महाशाखाको कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका संघसंस्थाहरूसँग कूटनीतिक माध्यमद्वारा सम्पर्क र समन्वय गरी नेपालको हित प्रवर्द्धनको वातावरण सिर्जना गर्ने।
- अन्तर्राष्ट्रिय कानूनसँगसम्बन्धित राष्ट्रिय, क्षेत्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सभा, सम्मेलन, गोष्ठी, कार्यशाला आदिमा नेपालको प्रतिनिधित्व गर्नुको साथै नीतिगत विषयको सम्बन्धमा आवश्यक कार्य गर्ने तथा अन्तर्राष्ट्रिय कानूनको सम्बन्धमा परिआएका अन्य कार्य गर्ने।
- नेपाल सदस्य रहेका विभिन्न अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थाहरूको बैठक, सभा, सम्मेलन आदिमा नेपाल सरकारका सम्बद्ध निकाय समेतसँग समन्वय गरी प्रतिनिधित्व गर्ने।
- परराष्ट्र मन्त्रालयसँग सम्झौता गरी नेपालमा क्षेत्रीय कार्यालय स्थापना गरेर काम गरिरहेका अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाको सम्झौता नवीकरणसम्बन्धी कार्य तथा त्यस्ता संस्थामा काम गर्ने विदेशी नागरिकहरूलाई भिसा सिफारिश गर्ने सम्बन्धी कार्य सम्पादन गर्ने।
- अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाको सहजीकरण समिति र केन्द्रीय सल्लाहकार समितिको बैठकमा भाग लिई परराष्ट्र मन्त्रालयको तर्फबाट धारणाहरू प्रस्तुत गर्ने।
- सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण र AML/CFT सम्बन्धमा मन्त्रालयको तर्फबाट अन्तर निकाय समन्वय तथा सहकार्य गर्ने।
- अन्य निर्दिष्ट कार्य गर्ने।

संयुक्त राष्ट्रसंघ तथा विशिष्टिकृत संघ संस्था महाशाखा

- संयुक्त राष्ट्रसंघको महासभा तथा यसका मूल समिति (Main Committee) हरू (क) निःशस्त्रीकरण तथा अन्तर्राष्ट्रिय शान्ति समिति, (ख) आर्थिक तथा वित्तीय समिति, (ग) सामाजिक, मानवीय तथा सांस्कृतिक समिति, (घ) विशेष राजनीतिक तथा डिकोलोनाइजेसन समिति र (ङ) प्रशासनिक तथा बजेट समिति तथा महासभाका सहायक संस्थाहरू (Subsidiary organs) सँग सम्बन्धित कार्यहरू।
- संयुक्त राष्ट्रसंघको सुरक्षा परिषद् (Security Council) र आर्थिक तथा सामाजिक परिषद् (Economic and Social Council) एवं तिनीहरूका सहायक संस्थाहरू (Subsidiary bodies/organs) साथै जिम्माजमानी परिषद् (Trusteeship Council) सँग सम्बन्धित कार्यहरू।
- संयुक्त राष्ट्रसंघको अतिकम विकसित, भूपरिवेष्ठित विकासोन्मुख, विकासशील टापु राष्ट्रहरू तथा जी-77 तथा चीन समूह (G-77 and China) सम्बन्धी कार्यहरू।
- असंलग्न आन्दोलनका विभिन्न विषयहरूमा अवधारणा-पत्र तयार गर्ने र असंलग्न आन्दोलनका शिखर सम्मेलन, मन्त्रीस्तरीय सम्मेलन र अन्य महत्त्वपूर्ण बैठकहरूमा भाग लिने, नेपालको अवधारणा प्रस्तुत गर्ने।
- संयुक्त राष्ट्रसंघीय शान्ति तथा अन्य मिसनहरू (Peacekeeping and other missions) सम्बन्धी कार्यहरू।
- महाशाखाको कार्य क्षेत्र अन्तर्गतका निकायहरू तथा विषयमा सम्बन्धित बहुपक्षीय कूटनीति तथा विश्वमामिलाका विषयहरूमा अवधारणा पत्र तयार गर्ने /अद्यावधिक गर्ने , संक्षिप्त विवरण (Brief) तथा तथ्याङ्क तालिका (Fact Sheet) तयार गर्ने र ती निकाय तथा विषयको सन्दर्भमा विकसित घटनाक्रमहरूको नियमित अनुगमन गरी विश्लेषणसहित प्रतिवेदन तयार पार्ने कार्य गर्ने।
- संयुक्त राष्ट्रसंघको महासभा, महासभाका समितिहरू, सुरक्षा परिषद्, आर्थिक तथा सामाजिक परिषद्, तिनीहरूका सहायक निकायहरू एवं राष्ट्रसंघका विशिष्टीकृत निकायहरूको सभा, सम्मेलन, बैठक आदिमा भाग लिन सारभूत तयारी गर्ने एवं सहभागिता जनाउने।
- निःशस्त्रीकरणसम्बन्धी विषयहरूमा नेपालको आधिकारिक धारणा तयार गर्ने सन्दर्भमा National Authority for Disarmament Affairs भई कार्य गर्ने।

- महाशाखाको कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका निकायहरूमा भएका र हुने महत्त्वपूर्ण कार्यहरूको नियमित अनुगमन गर्ने र विकसित घटनाक्रमको विश्लेषणात्मक अध्ययन गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने।
- नेपाल सदस्य नभएका संयुक्त राष्ट्रसंघका निकायहरूको सदस्यता लिन पहल गर्ने र ती निकायहरूसँग सम्बन्ध विकास गर्ने।
- सुरक्षा परिषद्का निर्णयहरूको कार्यान्वयन तथा प्रतिवेदनहरूका विषयमा सम्बन्धित निकायहरूसंग समन्वय गर्ने।
- महाशाखाको कार्य क्षेत्रसम्बन्धित उच्चस्तरीय भ्रमणहरूको व्यबस्थापन र समन्वय गर्ने।
- महाशाखाको कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका विषयमा भाषण, वक्तव्य, प्रेसविज्ञसि, वार्ताका बुँदाहरू (Talking Points), Records of Talks लगायतका दस्तावेज तयार गर्ने।
- संयुक्त राष्ट्रसंघ, नेपाल सदस्य भएका संयुक्त राष्ट्रसंघका विशिष्टीकृत एजेन्सीहरू तथा अन्तर्राष्ट्रिय एवं क्षेत्रीय संस्थाहरूलाई बुझाउनु पर्ने सदस्यता शुल्क भुक्तानी गर्न नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गर्ने।
- संयुक्त राष्ट्रसंघ तथा विशिष्टिकृत संघसंस्था महाशाखाबाट सम्पादन हुने कार्यसँग सम्बन्धित विषयमा कुनै गैरसरकारी संघसंस्था दर्ता गर्न राय परामर्श माग भई आएमा राय परामर्श दिने।
- जलवायु परिवर्तन, दिगो विकास, अति कम विकसित तथा भूपरिवेष्ठित राष्ट्रहरूसँग सम्बन्धित विषयमा संयुक्त राष्ट्रसंघ एवं अन्य सरोकारवाला निकाय र नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गर्ने ।
- महाशाखासँग सम्बन्धित अन्तर्राष्ट्रिय चासो र महत्त्वका समसामयिक विषयहरूमा नेपाल सरकारको दृष्टिकोण तथा आवश्यकता अनुसार आधिकारिक बक्तव्य तयार गर्ने।
- संयुक्त राष्ट्रसंघीय Disaster Risk Reduction (DRR) तथा आप्रवासन र विकास सम्बन्धमा सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय गर्ने।
- महाशाखाको कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका विभिन्न अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थाहरूको बैठक, सभा, सम्मेलन आदिमा नेपाल सरकारका सम्बद्ध निकायसमेतसँग समन्वय गरी प्रतिनिधित्व गर्ने।
- महाशाखाको कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका बहुपक्षीय निकायहरूसँगको सम्बन्धका बारेमा संक्षिप्त विवरण अद्यावधिक गर्ने।
- राष्ट्रप्रमुख, सरकार प्रमुख, परराष्ट्रमन्त्रीलगायतका विशिष्ट व्यक्तिहरूले भाग लिने महासभाको कार्यक्षेत्रमा पर्ने अन्तर्राष्ट्रियसभा, सम्मेलन, गोष्ठी, बैठक आदिमा दिइने भाषण, सम्बोधन र बक्तव्यहरू, Credentials लगायत आवश्यकताअनुसार तयार पार्ने।
- महाशाखाको कार्य क्षेत्रसम्बन्धित उच्चस्तरीय भ्रमणहरूको व्यबस्थापन/समन्वय गर्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रहेका विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूसँग आवश्यक समन्वय गरी अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा नेपालको छविलाई अभिबृद्धि गर्न जोड दिने।
- महाशाखाको कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका संघसंस्थाहरूसँग कूटनीतिक माध्यमद्धारा सम्पर्क र समन्वय गरी नेपालको हित प्रवर्द्धनको वातावरण सिर्जना गर्ने।
- संयुक्त राष्ट्रसंघ तथा अन्तर्गतका निकायहरूमा बुझाउनु पर्ने राष्ट्रिय प्रतिवेदनको तयारी तथा सरोकारवाला निकायहरूसँग सहजीकरण गर्ने कार्य।

क्षेत्रीय सङ्गठन महाशाखा

- यस महाशाखा अन्तर्गतका क्षेत्रीय/उपक्षेत्रीय संगठनहरूका लागि नेपालको राष्ट्रिय सम्पर्क विन्दु (National Focal Point) का रूपमा परराष्ट्र मन्त्रालय रहेकाले क्षेत्रीय सहयोग सम्बन्धी नेपाल सरकारको सोच, दृष्टिकोण, नीति, रणनीति, योजना र कार्यक्रम आदि तर्जूमा गर्ने।

- यी क्षेत्रीय संगठनहरूका शिखर सम्मेलनहरू, मन्त्रीस्तरीय बैठकहरू, सचिवस्तरीय बैठकहरू तथा अन्य विभिन्नस्तरका बैठकहरूको तयारी, सहभागिता, प्रतिवेदन (Reporting), अनुगमनसम्बन्धी कामहरू गर्ने। ती बैठकहरूमा नेपालले प्रस्तुत गर्ने धारणा, वक्तव्य र सम्बोधनलगायतका सारभूत कामहरू गर्ने तथा नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गर्ने/गराउने।
- नेपालले क्षेत्रीय संगठनहरूको अध्यक्षता ग्रहण गरेको अवस्थामा सिर्जना हुने थप कार्यहरू गर्ने।
- क्षेत्रीय संगठनहरूका सचिवालयहरू, विशिष्टीकृत संस्थाहरू, क्षेत्रीय केन्द्रहरूलगायतका अन्य संरचनाका साथै प्राविधिक समिति, कार्य समूहलगायतका संयन्त्रहरू र नेपाल सरकारका सम्पर्क विन्दुहरूबीचको समन्वयको व्यवस्था मिलाउने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्रअन्तर्गत रहेका मुलुकहरूको परराष्ट्र नीति, क्षेत्रीय सहयोग प्रवर्द्धन नीति र कूटनीतिक उन्मुक्तिका विषयमा नेपाल सरकारका सम्बद्ध निकायहरूलाई आवश्यक परामर्श दिने।
- क्षेत्रीय संगठनहरूका सचिवालयहरू, सम्बद्ध सँस्थाहरू र सदस्य राष्ट्रहरूसँग नेपालको तर्फबाट गरिने पत्राचारहरू, सञ्चार तथा सम्पर्कसम्बन्धी काम गर्ने।
- क्षेत्रीय सहयोग र सहकार्य अभिवृद्धिका लागि महाशाखाको कार्यक्षेत्रका क्षेत्रीय/उपक्षेत्रीय संगठन सदस्य राष्ट्रहरूसँगको नेपालको सम्बन्ध सुदृढीकरण गर्नेतर्फ आवश्यक कार्यहरू गर्ने।
- क्षेत्रीय संगठनहरूको वार्षिक कार्यतालिकाअनुसार नेपालको तर्फबाट सम्पादन गर्नुपर्ने कार्यहरू कार्यान्वयन गराउने र अनुगमन गर्ने।
- सार्क सचिवालयको आतिथेय राष्ट्र (Host Country) को हैसियतमा गर्नुपर्ने कार्यहरू गर्ने ।
- उल्लिखित क्षेत्रीय संगठनहरूको सहयोगका क्षेत्रहरूअन्तर्गत रहेका विभिन्न प्राविधिक समिति तथा कार्य समूहका बैठक, कार्यक्रम तथा क्रियाकलापमा नेपालको सहभागिता सुनिश्चित गरी ती क्रियाकलापका माध्यमबाट राष्ट्रिय हितको अधिकतम प्रवर्द्धनका लागि काम गर्ने।
- क्षेत्रीय संगठनहरूको क्रियाकलापहरूमा नेपालको सहभागिताका लागि आवश्यक पर्ने बजेट तर्जुमा गर्ने। नेपालले ती निकायहरूलाई बुझाउनुपर्ने वित्तीय योगदान सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।
- महाशाखा अन्तर्गतका क्षेत्रीय संगठनहरू सम्बन्धी महासन्धि, अभिसन्धि, सन्धि सम्झौताहरूलाई नेपालको राष्ट्रिय हित प्रवर्द्धन हुने गरी कार्यान्वयनको व्यवस्था मिलाउने, त्यसको अनुगमन गर्ने र प्रतिवेदन तयार गर्ने।
- यी क्षेत्रीय संगठनहरूका सहयोगका क्षेत्रहरूअन्तर्गत नेपाललाई उपलब्ध हुन सक्ने प्राविधिक सहयोग तथा क्षमता अभिवृद्धिका लागि प्रयत्न गर्ने।
- महाशाखाको कार्यक्षेत्रमा पर्ने क्षेत्रीय संगठनहरूसम्बन्धी महासन्धि/अभिसन्धि/ सन्धिसम्झौताहरूको अवधारणा पत्र तयार गर्ने, वार्ता गर्ने (Negotiation), हस्ताक्षर गर्ने र अनुमोदन (ratification) गर्ने लगायतका कामहरू सम्बन्धित मन्त्रालयहरूसँगको समन्वयमा गर्ने।
- क्षेत्रीय संगठनहरूसम्बन्धी महासन्धि/अभिसन्धि/सन्धिसम्झौताहरू, निर्णयहरू लगायतका दस्तावेजहरूको अभिलेखीकरण (Record) गर्ने।
- क्षेत्रीय सहयोगका संस्थाहरूबाट उपलब्ध हुन सक्ने सहयोग तथा सहकार्यका लागि चाल्नुपर्ने कदमका बारेमा नेपाल सरकारका सम्बद्ध निकायहरूलाई सल्लाह, सुझाव तथा आवश्यक सहयोग प्रदान गर्ने।
- नेपाल तथा विदेशका बौद्धिक वर्ग (Think Tank), अनुसन्धान निकायहरू (Research Institutions), सञ्चार माध्यम (Media) मार्फत क्षेत्रीय सहयोग प्रवर्द्धन सम्बन्धमा नेपालको धारणा व्यक्त गर्ने गराउने।
- क्षेत्रीय सहयोग संगठनहरूसम्बन्धी प्रकाशन र प्रचारप्रसारका कामहरू गर्ने गराउने।
- महाशाखा अन्तर्गत पर्ने क्षेत्रीय संगठनहरूसँग सम्बन्धित अन्य कार्यहरू गर्ने।
- उल्लिखित क्षेत्रीय संस्थाहरू बाहेकका अन्य क्षेत्रीय संगठनहरूसम्बन्धी कार्यहरू समेत गर्ने।

नीति, योजना तथा अनुसन्धान महाशाखा

- नेपाल सरकारको नीति योजना, कार्यक्रम तथा निर्देशनबमोजिम परराष्ट्र मन्त्रालय तथा विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूबाट कार्यान्वयन हुनुपर्ने नीति तथा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन/सञ्चालन गर्न योजना तर्जुमा गर्ने।
- परराष्ट्र मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभाग तथा कार्यालय एवं विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूबाट सम्पादन भएका मुख्यमुख्य कामहरूको मासिक, अर्धवार्षिक र वार्षिक प्रगति विवरण प्राप्त गरी समीक्षा गर्ने तथा आवश्यकतानुसार अन्तर्गतका विभाग, कार्यालय र नियोगहरूलाई पृष्ठपोषण उपलब्ध गराउने।
- परराष्ट्र मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभाग तथा कार्यालय एवं विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूको नीति, योजना तथा प्रगति सम्बन्धमा प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, राष्ट्रिय योजना आयोग लगायतका निकायहरूसँग सम्पर्क इकाईको रुपमा काम गर्ने।
- परराष्ट्र मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरूको आवधिक समीक्षा गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने।
- परराष्ट्र मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूमा शासकीय सुधार, विद्युतीय शासन प्रणाली (e-governance), सूचना प्रविधि आदिसँग सम्बन्धित योजना तथा समन्वय सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- परराष्ट्र मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको सार्वजनिक सेवा प्रवाह, कार्यसंस्कृति तथा कार्य प्रणालीसम्बन्धी अध्ययन गरी सुधारका लागि सिफारिस गर्ने।
- नेपालको परराष्ट्र सेवाको प्रभावकारी सञ्चालनको लागि आवश्यक योजना तर्जुमा गर्ने र समय समयमा अनुगमन र मूल्यांकन गरी सुझाव पेश गर्ने। साथै, परराष्ट्र सेवा र परराष्ट्र मन्त्रालयसँग सम्बन्धित नीति, ऐन, नियमको तर्जूमा तथा संशोधनका लागि आवश्यक कार्य र समन्वय गर्ने।
- परराष्ट्र नीति, २०७७ को कार्यान्वयनका लागि आवश्यक कार्यहरू गर्ने।
- नेपालको परराष्ट्र नीति र परराष्ट्र सम्बन्धको विषयमा आवश्यक अध्ययन र अनुसन्धान गर्ने गराउने।
- विभिन्न राष्ट्रिय नीतिहरूलाई परराष्ट्र नीतिका लक्ष्य तथा रणनीतिमा समन्वयीकरण गर्न सहयोग गर्ने।
- विभिन्न मन्त्रालय तथा निकायहरूबाट तर्जुमा हुने नीति, ऐन नियम निर्देशिका कार्यविधी लगायतका विषयमा मन्त्रालयको तर्फबाट राय परामर्श उपलब्ध गराउने तथा त्यस्ता विषयसँग सम्बन्धित संयन्त्रहरूका लागि सम्पर्क बिन्दुको भूमिका निभाउने।
- मन्त्रालय तथा विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूबाट सञ्चालन भएका वार्षिक कार्यक्रमको समीक्षा गरी नियोग तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरूलाई पृष्ठपोषण उपलब्ध गराउने।
- परराष्ट्र मामिला अध्ययन प्रतिष्ठान लगायत अन्य सम्बन्धित थिंक ट्याङ्कहरूलाई नेपालको परराष्ट्र नीति, कूटनीति तथा क्षेत्रीय र अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध, अन्तर्राष्ट्रिय राजनीति र अन्तर्राष्ट्रिय कानूनका विषयमा खोज, शोध, अध्ययन, अनुसन्धान तथा प्रकाशन गर्न प्रोत्साहन तथा सहयोग गर्ने।
- अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध, अन्तर्राष्ट्रिय राजनीति, परराष्ट्र नीति, कूटनीति तथा अर्थनीति, सामरिक विषय, सुरक्षा लगायत परराष्ट्र मामिलासँग सम्बन्धित विषयहरूमा अध्ययन/अनुसन्धान गर्ने राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरू (प्रदेशस्तरमा स्थापित समेत) सँग सम्पर्क र सम्बन्ध कायम गर्ने।
- नेपालको परराष्ट्र नीति तर्जुमा, कार्यान्वयनको अनुगमन र मूल्यांकन गर्ने तथा नेपालको राष्ट्रिय हितको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय परिस्थितिको विश्लेषण गरी सुझाव पेश गर्ने।

- परराष्ट्र मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभाग, कार्यालय तथा विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूबाट सम्पादन भैरहेका कार्यहरूको सम्बन्धित महाशाखाहरूसँग समन्वय गरी नियमित अनुगमन र मूल्यांकन गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने तथा आवश्यक सुझाव तथा निर्देशन दिने।
- महाशाखासंग सम्वन्धित निर्दिष्ट कार्य गर्ने।

आर्थिक कूटनीति महाशाखा

- आर्थिक कूटनीतिका विभिन्न क्षेत्रहरू (जस्तै विदेशी लगानी, व्यापार तथा पर्यटन प्रवर्द्धन, वैदेशिक रोजगार व्यवस्थापन, प्रविधि हस्तान्तरण, जलवायु परिवर्तन, सांस्कृतिक प्रवर्द्धन, वैदेशिक सहायता व्यवस्थापन आदि) मा नेपाल सरकारले अपनाउनुपर्ने नीति, रणनीति, योजना र कार्यक्रम तयार गर्ने र त्यस्ता कार्यक्रमहरूको समन्वय, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने।
- आर्थिक कूटनीतिको कार्यान्वयनका विषयमा नेपाल सरकारका विभिन्न मन्त्रालय, निकाय र निजी क्षेत्र तथा विदेशस्थित नेपाली नियोगहरू एवं अन्य सरोकारवाला निकायहरूसँग छलफल, अन्तर्क्रिया, संयोजन तथा समन्वय गर्ने।
- विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूबाट वार्षिक रुपमा सञ्चालन गर्ने आर्थिक कूटनीति प्रर्वद्धनका कार्यक्रमहरू माग गर्ने, ती कार्यक्रमहरूको आधारमा आवश्यक वार्षिक बजेट विनियोजन तथा निकासाको व्यवस्था गर्ने।
- मुलुकको राष्ट्रिय हितको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्न एवं विदेशमा रहेका नेपालीहरूको हकहित संरक्षण गर्नका लागि आवश्यक अल्पकालीन, मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन नीतिहरूको पहिचान तथा तर्जुमा गर्ने।
- विकास सहायता परिचालन तथा वैदेशिक लगानी, निर्यात व्यापार र पर्यटन प्रवर्द्धन लगायतका क्षेत्रमा प्रभावकारी आर्थिक कूटनीतिको संचालनद्वारा मुलुकको आर्थिक विकास र समृद्धिमा योगदान पुर्‍याउने।
- आर्थिक कूटनीतिलाई समग्र कूटनीतिको एक महत्त्वपूर्ण आयामको रुपमा संचालन गरी राष्ट्रिय उद्देश्य हासिल गर्न जोड दिने।
- नेपालको आर्थिक विकास, व्यापार प्रवर्द्धन, पर्यटन विकास तथा लगानी प्रवर्द्धन गर्ने गरी आर्थिक कूटनीति संचालन गर्ने तथा यस सम्बन्धमा विदेशस्थित नेपाली नियोग, अवैतनिक महावाणिज्यदूतहरूलाई परिचालन गर्ने।
- आर्थिक कूटनीतिको देशगत र क्षेत्रगत रणनीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने।
- राष्ट्रिय हित अनुकुल हुने गरी द्विपक्षीय र बहुपक्षीय आर्थिक सम्बन्ध र साझेदारी विस्तार गर्ने।
- विभिन्न अन्तर्राष्ट्रिय कोषहरूबाट सहुलियतपूर्ण ऋण तथा अनुदान प्राप्त गर्न पहल गर्ने।
- राष्ट्रिय अर्थतन्त्रलाई टेवा पुग्ने गरी स्वतन्त्र व्यापार सम्झौता लगायत आर्थिक तथा व्यापारिक सम्बन्ध विस्तार गर्ने तथा आवश्यकता अनुसार छिमेकी मुलुकहरूसँग सिमावारपार विशेष आर्थिक क्षेत्र (SEZ) को स्थापना र विकास गर्न पहल गर्ने।
- राष्ट्रिय स्वामित्व र नेतृत्व कायम हुने गरी मुलुकको आवश्यकता र प्राथमिकताका क्षेत्रमा बजेट प्रणालीमार्फत विकास सहायता परिचालन गर्न पहल गर्ने।
- आर्थिक विकास र समृद्धि राष्टिय कार्यभार भएकोले सोको प्राप्तिको लागि आर्थिक कूटनीतिमा जोड दिनुपर्ने आर्थिक कूटनीतिका विभिन्न क्षेत्रहरू (जस्तै विदेशी लगानी, व्यापार तथा पर्यटन प्रवर्द्धन, वैदेशिक रोजगार व्यवस्थापन, प्रविधि हस्तान्तरण, जलवायु परिवर्तन, सांस्कृतिक प्रवर्द्धन, वैदेशिक सहायता व्यवस्थापन आदि) मा नेपाल सरकारले अपनाउनुपर्ने नीति, रणनीति, योजना र कार्यक्रम तयार गर्ने र त्यस्ता कार्यक्रमहरूको समन्वय, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने।

- आर्थिक कूटनीतिको कार्यान्वयनका विषयमा नेपाल सरकारका विभिन्न मन्त्रालय, निकाय र निजी क्षेत्र तथा विदेशस्थित नेपाली नियोगहरू एवं अन्य सरोकारवाला निकायहरूसँग छलफल, अन्तर्क्रिया, संयोजन तथा समन्वय गर्ने।
- राष्ट्रिय आर्थिक नीतिहरूलाई परराष्ट्र नीतिका लक्ष्य तथा रणनीतिमा समन्वयीकरण गर्न सहयोग गर्ने।
- आर्थिक कूटनीतिका कार्यक्रमको योजना तथा तर्जूमामा विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूलाई आवश्यक सहयोग एवं सल्लाह उपलब्ध गराउने।
- आर्थिक कूटनीतिको प्रभावकारी परिचालनका लागि सम्भाव्य क्षेत्रहरू, कार्यक्रम सञ्चालनका लागि लक्षितवर्ग तथा स्थानहरूको पहिचान गर्ने।
- आर्थिक कूटनीति प्रवर्द्धनका लागि कार्यक्रमहरू तयार गरी विदेशस्थित नेपाली नियोगहरू, विषयगत मन्त्रालय र निजी क्षेत्रसमेतको सहभागितामा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाउने र उनीहरूको सहभागिता अभिवृद्धि गर्ने।
- आर्थिक कूटनीतिका कार्यक्रमको योजना तथा कार्यक्रमको तर्जुमा र कार्यान्वयनमा विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूलाई आवश्यक सहयोग एवं सल्लाह उपलब्ध गराउने।
- वैदेशिक लगानी, व्यापार विस्तार, पर्यटन प्रवद्र्धन, वैदेशिक रोजगारी अभिवृद्धि आदिमा नेपाल सरकारले अपनाउनुपर्ने नीति, रणनीति, योजना र कार्यक्रम तयार गर्ने र त्यस्ता कार्यक्रमहरूको समन्वय, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ।
- आर्थिक कूटनीतिका विषयहरूमा मन्त्रालयका महाशाखा, शाखा, विदेशस्थित नेपाली कूटनीतिक नियोगहरू एवं सरोकारवाला निकायहरूसँग छलफल तथा समन्वय गर्ने।
- मन्त्रालय तथा विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूबाट सञ्चालन भएका वार्षिक कार्यक्रमको समीक्षा गरी नियोग तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरूलाई पृष्ठपोषण उपलब्ध गराउने।
- अन्य निर्दिष्ट कार्य गर्ने।

श्रम आप्रवासन तथा नेपाली डायस्पोरा समन्वय महाशाखा

- विदेशमा रहेका नेपालीहरूको नेपालसँगको सामीप्य अभिवृद्धि गरी उनीहरूको ज्ञान, सीप, पूँजी र प्रविधिलाई नेपालको सर्वाङ्गीण विकासमा परिचालन गर्न आवश्यक नीति, रणनीति, योजना तथा कार्यक्रम तयार गर्न सहयोग गर्ने।
- वैदेशिक रोजगारी सम्बन्धी नीति, कानुन, मापदण्ड र नियमनको लागि श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयसँग समन्वय र सहजीकरण गर्ने । वैदेशिक रोजगार तथा आप्रवासनसम्बन्धी नीति, रणनीति तथा योजना कार्यान्वयन गर्नका लागि विदेशस्थित नेपाली नियोगहरू र अन्य सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय गरी वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट तयार गर्ने र निकासाको व्यवस्था गर्ने।
- विभिन्न पेशा, व्यवसाय तथा अध्ययन गरिरहेका विदेशमा बस्ने नेपालीको हक, हित र अधिकार संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्न आवश्यक नीति, रणनीति, योजना तथा कार्यक्रम तयार गर्न सहयोग गर्ने। विदेशमा रहेका नेपाली नागरिकहरूको हकहितको सुरक्षा सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- विदेशमा रहेका नेपालीहरूले नेपालको आर्थिक सामाजिक क्षेत्रमा पुर्‍याएको योगदानलाई अन्य निकायसँग समन्वय गरी परिचालन गर्न Brain Gain Centre को सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने।
- विदेशमा रहेका नेपालीहरूको ज्ञान र सीपको उपयोगका लागि नीति, रणनीति, योजना तथा कार्यक्रम तयार गर्न सहयोग गर्ने।

- विदेशमा रहेका नेपालीहरूसँग सम्बन्धित विषयमा नेपाल सरकारका सम्बन्धित मन्त्रालय, निकाय, निजी क्षेत्र र अन्य संघसङ्गठनहरूसँग समन्वय गर्ने। विदेशमा बस्ने नेपालीसँग सम्बन्धित संघसंस्थाहरूसँग सम्पर्क तथा सम्बन्ध कायम गर्ने।
- विदेशमा रहेका नेपालीहरूले निर्माण गरेका नेपाली डायस्पोरालाई संगठित र एकताबद्ध बनाउन सहयोग गर्ने र विदेशमा रहेका नेपालीहरूलाई नेपालको आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक विकासमा योगदान गर्न ती देशहरूमा रहेका नेपाली कूटनीतिक नियोगहरूलाई निर्देशन र परिचालन गर्ने।
- विदेशमा रहेका नेपालीहरूको सम्पर्क बिन्दु (Focal Point) को रुपमा काम गर्ने। श्रम आप्रवासन र वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी विषयमा मन्त्रालयको सम्पर्क बिन्दु (Focal Point) को रुपमा काम गर्ने। विदेशमा रहेका नेपालीहरूको आपतकालीन उद्धारको लागि फोकल प्वाइन्टको रुपमा कार्य गर्ने।
- वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी तथ्याङ्क व्यवस्थापन, अध्ययन र अनुसन्धान सम्बन्धी कार्यको लागि सम्बन्धित निकायसँग समन्वय र सहजीकरण गर्ने।
- विदेशमा बस्ने नेपालीहरूलाई प्रदान गर्ने सेवासुविधाका सम्बन्धमा नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायहरू र विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूसँग समन्वय गर्ने।
- वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी मागपत्रको प्रमाणीकरण कार्यलाई व्यवस्थित र सहज बनाउन सहजीकरण गर्ने ।
- गैरआवासीय नेपाली ऐन, २०६४ तथा गैरआवासीय नेपालीसम्बन्धी नियमावली, २०६६ अनुसारका विभिन्न कार्यहरू गर्ने।
- वैदेशिक रोजगारीमा जाने नेपालीका समस्या समाधानका लागि सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वयात्मक भूमिका निर्वाह गर्ने।
- वैदेशिक रोजगारीमा जाने नेपालीहरूको कल्याण अभिवृद्धिका लागि विदेशस्थित नेपाली नियोगहरू तथा नेपालमा रहेका सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय गर्ने। वैदेशिक रोजगार बोर्डमा मन्त्रालयको तर्फबाट प्रतिनिधित्व गर्ने।
- विदेशमा रहेका नेपालीहरूको हक, हीत अभिवृद्धि तथा कन्सुलरजन्य सुविधाकोलागि कन्सुलर सेवा विभागसँग समन्वय गर्ने।
- गैरआवासीय नेपाली परिचयपत्र जारी गर्ने र सोको अभिलेख राख्ने।
- विदेशमा बस्ने नेपालीहरूलाई मुलुकको सर्वाङ्गीण हित र विकासमा परिचालन गर्ने तथा उनीहरूको हक, हित तथा अधिकार संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्ने विषयमा अध्ययन अनुसन्धान गरी मन्त्रालयसमक्ष सिफारिस गर्ने।
- नेपाली श्रमिकहरूको हितरक्षाका लागि श्रम गन्तव्य देशहरूसँग श्रम सम्झौता गर्न समन्वय र सहजीकरण गर्ने।
- श्रम कूटनीतिको माध्यमबाट बैदेशिक रोजगारलाई थप सुरक्षित, मर्यादित, व्यवस्थित र उपलब्धीमूलक बनाउन सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय र सहजीकरण गर्ने।
- श्रम आप्रवासन तथा वैदेशिक रोजगारी सम्बन्धित अन्तर्राष्टिय संगठन, मञ्च र घोषणाहरू जस्तै International Labour Organisation (ILO), International Organization for Migration (IOM)'s International Recruitment Integrity System (IRIS), GCM(Global Compact for Migration), the Abu Dhabi Dialogue (ADD), the Colombo Process (CP), and the 2014 South Asian Association for Regional Cooperation (SAARC) Declaration on Migration लगायतमा नेपालीको हकहीत प्रवर्द्धनको लागि सम्बन्धित निकायमा समन्वय र सहजीकरण गर्ने।
- गैरआवासीय नागरिकता सम्बन्धी विषयमा गृह मन्त्रालय, जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरू र विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूसँग समन्वय र सहजीकरण गर्ने।
- नेपालीहरूको प्रस्थान र आगमनलाई सहज बनाउन गृह मन्त्रालय लगायत सम्बन्धित निकायसँग समन्वय र सहजीकरण गर्ने।

- महाशाखाको कार्य क्षेत्र अन्तर्गतका विषयहरूमा अवधारणा पत्र तयार गर्ने /अद्यावधिक गर्ने , संक्षिप्त विवरण (Brief) तथा तथ्याङ्क तालिका (Fact Sheet) तयार गर्ने र ती विषयको सन्दर्भमा विकसित घटनाक्रमहरूको नियमित अनुगमन गरी विश्लेषणसहित प्रतिवेदन तयार पार्ने कार्य गर्ने।
- महाशाखाको कार्य क्षेत्र सम्बन्धित भ्रमणहरूको व्यबस्थापन र समन्वय गर्ने।
- महाशाखाको कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका विषयमा भाषण, वक्तव्य, प्रेसविज्ञप्ति, वार्ताका बुँदाहरू (Talking Points), Records of Talks लगायतका दस्तावेज तयार गर्ने।
- महाशाखासँग सम्बन्धित अन्तर्राष्ट्रिय चासो र महत्वका समसामयिक विषयहरूमा नेपाल सरकारको दृष्टिकोण तथा आवश्यकता अनुसार आधिकारिक बक्तव्य तयार गर्ने।
- महाशाखाको कार्य क्षेत्रअन्तर्गतका विभिन्न अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थाहरूको बैठक, सभा, सम्मेलन आदिमा नेपाल सरकारका सम्बद्ध निकायसमेतसँग समन्वय गरी प्रतिनिधित्व गर्ने।
- राष्ट्रप्रमुख, सरकार प्रमुख, परराष्ट्रमन्त्रीलगायतका विशिष्ट व्यक्तिहरूले भाग लिने अन्तर्राष्ट्रिय सभा, सम्मेलन, गोष्ठी, बैठक आदिमा दिइने भाषण, सम्बोधन र बक्तव्यहरू लगायत आवश्यकताअनुसार तयार पार्ने।
- अन्य निर्दिष्ट कार्यहरू गर्ने।

सार्वजनिक कूटनीति महाशाखा

- सार्वजनिक कूटनीतिलाई नेपालको वृहत्तर परराष्ट्र नीतिमा एकीकृत गर्ने।
- सार्वजनिक कूटनीतिको माध्यमबाट मुलुकको छवि र विशिष्ट पहिचानलाई सफ्ट पावरको रूपमा प्रवर्द्धन गरी अन्तर्राष्ट्रिय जगतको समर्थन, सहयोग र सद्भाव आर्जन गर्न नीति, रणनीति, योजना तथा कार्यक्रमहरू तयार गर्ने तथा कार्यान्वयन गर्ने।
- स्वतन्त्र अस्तित्व, प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक विविधता, मौलिक शान्ति प्रक्रिया, “सबैसँग मित्रता र सहकार्य गर्ने” नेपाली विशेषता जस्ता विशिष्ट राष्ट्रिय पहिचानका पक्षलाई सफ्ट पावरका रूपमा बाह्य जगतमा स्थापित गराउँदै नेपालको प्रतिष्ठा अभिवृद्धि गर्ने।
- समावेशी लोकतान्त्रिक प्रणाली तथा विधिको शासन र मानव अधिकारप्रति प्रतिबद्ध मुलुकको रूपमा नेपालको छवि प्रवर्द्धन गर्ने।
- नेपालको सभ्यता, संस्कृति, कला, साहित्य, भाषा, रहनसहन, चाडपर्व, रीतिरिवाज, सांस्कृतिक सम्पदा, परम्परा र भेषभूषालाई प्रचारप्रसार गर्ने।
- शान्तिप्रियता, सहिष्णुता, मिलनसारिता, सहयोगीपन र अतिथि सत्कारजस्ता नेपाली समाजका विशेषतालाई प्रवर्द्धन गर्ने।
- नेपाल राज्य, नेपाल सरकार र नेपाली जनताका बारेमा यथार्थ जानकारी एवम् सूचना प्रवाह गरी बाह्य जगतको सकारात्मक दृष्टिकोण बनाईराख्न पहल गर्ने।
- बुद्धको जन्मस्थल लुम्बिनीलाई बौद्ध दर्शनको उद्गमस्थल एवम् अन्तर्राष्ट्रिय शान्त नगरको रूपमा विकास गर्न पहल गर्ने, पाशुपत क्षेत्रलाई हिन्दू दर्शन र सभ्यताको एक प्रमुख केन्द्रको रूपमा प्रवर्द्धन गर्ने।
- विश्वशान्ति प्रति नेपालको प्रतिबद्धता र योगदानलाई निरन्तरता दिँदै नेपाललाई एक शान्तिप्रिय मुलुकका रूपमा प्रस्तुत गर्ने।
- सगरमाथा लगायत नेपालका हिमशृङ्खलाले यस क्षेत्रको दिगो जलभण्डारको रूपमा जलवायु परिवर्तनका नकारात्मक असर न्यून गर्न, पर्यावरणीय सन्तुलन कायम राख्न र मानव सभ्यताको जगेर्नामा पुऱ्याएको विशेष योगदानलाई अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा स्थापित गर्न पहल गर्ने।

- नेपालको दुर्लभ वनस्पति, जडीबुटी र वन्यजन्तुको प्रचुर जैविक विविधताबाट विश्वको जैविक विविधता संरक्षण गर्न योगदान पुगेको तथ्य विश्व समुदाय समक्ष स्थापित गर्न प्रचार-प्रसार गर्ने।
- सगरमाथा संवादजस्ता राष्ट्रिय महत्वका कार्यक्रमहरू आयोजना गर्ने।
- नेपालका हिमाल र उच्च पहाडी शृङ्खलालाई जैविक विविधता, जैविक खेती एवम् जडीबुटीको स्रोतको रूपमा प्रवर्द्धन गर्न पहल गर्ने।
- नेपालको सांस्कृतिक तथा पुरातात्विक महत्वका धरोहर र विश्व सम्पदा सूचीमा सूचीकृत सम्पदाको संरक्षण र प्रवर्द्धनका लागि युनेस्कोजस्ता संस्थासँग सहकार्य गर्ने।
- नेपाल प्राग-ऐतिहासिक कालदेखि नै मानव समुदायको बसोबास स्थल, प्राचीन ज्ञान भूमि एवम् पूर्वीय दर्शन र अध्यात्मको एक उद्गमस्थल भएको र त्यसबाट मानव सभ्यताको विकासमा योगदान पुगेको तथ्यलाई विश्वसामु उजागर गर्ने।
- विशिष्ट भौगोलिक अवस्था र अनुकूल हावापानीले नेपाल आध्यात्मिक चिन्तन, ध्यान, योग तथा आरोग्यताको लागि उपयुक्त गन्तव्य स्थलको रूपमा रहेको तथ्यलाई विश्वसामु प्रस्तुत गर्ने आवश्यक प्रचार-प्रसार गर्ने।
- क्षेत्रीय तथा अन्तराष्ट्रिय महत्त्व र सरोकारका समसामयिक विषयमा छलफल, अन्तरक्रिया र समान धारणा निर्माणका लागि अन्तराष्ट्रिय स्तरको स्थायी मञ्चका रूपमा सगरमाथा संवाद नियमित रूपमा सञ्चालन गर्ने।
- नेपाल र विभिन्न मुलुकबीच जनस्तरको सम्बन्ध विस्तारका लागि संसदीय मैत्री समूह. निजी क्षेत्रका द्विपक्षीय वाणिज्य संयन्त्र लगायत अन्य सद्भावना समूह निर्माण गर्न प्रेरित गर्ने।
- विदेशी विश्वविद्यालय, अध्ययन केन्द्र, प्रतिष्ठान आदिमा नेपाल अध्ययन केन्द्र स्थापना गर्न प्रोत्साहन गर्ने।
- नेपालको विकासमा योगदान पुऱ्याएका, नेपाल र नेपालीप्रति सद्भाव राख्ने तथा नेपालको सम्मान अभिवृद्धिमा महत्त्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेका ख्यातिप्राप्त व्यक्तित्वसँग सम्पर्क र सहकार्य गर्ने।
- नेपाल र नेपालीको हितमा विशिष्ट योगदान पुऱ्याउने ख्याति प्राप्त विदेशी नागरिकलाई सम्मानार्थ मान-पदवी तथा पुरस्कारका लागि नेपाल सरकार समक्ष सिफारिस गर्ने।
- शैक्षिक, वैज्ञानिक, सांस्कृतिक तथा जनस्तरको सम्बन्धलाई फराकिलो र सुदृढ बनाउने।
- नेपाली संस्कृति, परम्परा, परिकार. कला, भाषा, साहित्य तथा खेलकुदको प्रवर्द्धन गर्न सांस्कृतिक आदानप्रदानका लागि सम्बन्धित क्षेत्रमा कार्यरत संघसंस्थाको अधिकतम उपयोग गर्ने।
- नेपालका नगर र विदेशी मित्रराष्ट्रका नगरवीच भगिनी सम्बन्ध स्थापनाका लागि सहजीकरण गर्ने।
- नेपालका सार्वनजिक कूटनीतिका सम्भावित क्षेत्रहरू पहिचान गरी विदेशस्थित नेपाली नियोगहरू रहेका मुलुकपिच्छेको सार्वजनिक कूटनीति सञ्चालनसम्बन्धी कार्य योजना बनाई लागू गर्ने।
- कूटनीति र सञ्चार सम्बन्ध व्यवस्थापन (Diplomacy and Media Management) का लागि नियमित रुपमा तथा आवधिक रुपमा महत्वपूर्ण मामिलाहरूमा अन्तर्क्रिया गर्ने र नेपाल सरकार परराष्ट्र मन्त्रालय तथा यस अन्तर्गतका नियोगहरूले गरेका उदाहरणीय कार्यहरूको प्रचार प्रसार तथा आम नागरिकसमक्ष पुऱ्याउन पहल गर्ने तथा सञ्चार जगतसँग सहकार्य गर्ने।
- परराष्ट्र मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको सार्वजनिक सेवा प्रवाह, कार्य संस्कृति तथा कार्य प्रणालीमा सार्वजनिक कूटनीतिलाई कसरी एकाकार गर्ने सम्बन्धी अध्ययन गर्ने र कार्यान्वयनका लागि सिफारिस गर्ने।
- मन्त्रालय तथा विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूबाट कार्यान्वयन गरिएका वा कार्यान्वयनका क्रममा रहेका सार्वजनिक कूटनीतिका कार्यक्रमहरूको नियमित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरी आवधिक प्रतिवेदन तयार गर्ने र नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायहरूमा पठाउने।
- सार्वजनिक कूटनीतिका नयाँ क्षेत्र, लक्षित वर्ग र तौरतरिकाका विषयमा अध्ययन, अनुसन्धान गरी मन्त्रालयलाई सिफारिस गर्ने।

- सार्वजनिक कूटनीतिका विषयमा सरोकारवाला मन्त्रालय, नीजि क्षेत्र, नागरिक समाज आदिको सहभागितामा बैठक, गोष्ठी, कार्यशाला आदिको आयोजना गरी प्राप्त सुझाव, धारणाहरू आलेखवद्ध गर्ने, कार्यान्वयनका लागि पत्राचार गर्ने, निर्णयका लागि पेश गर्ने जस्ता कार्यहरू गर्ने।
- सार्वजनिक कूटनीतिसम्बन्धी सम्पर्क बिन्दुको रूपमा काम गर्ने।
- परराष्ट्र मन्त्रालय लगायत नेपाल सरकारका निकायहरू, विदेशस्थित नेपाली नियोगहरू, प्रदेश सरकारका निकायहरू तथा स्थानीय निकायबाट वैदेशिक सम्बन्ध तथा परराष्ट्र मामिलाका सम्बन्धमा सम्पादन गरिएका गतिविधिहरू समावेश गरी आवधिक प्रतिवेदन तयार गर्ने र प्रकाशन गर्ने।
- सार्वजनिक कूटनीतिका सबै पक्षहरूमा सामाजिक सञ्जाल लगायत सूचना प्रविधिको अधिकतम प्रयोग गरी डिजिटल डिप्लोमेसी मार्फत अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा यथार्थ र तथ्यपरक सूचना तथा सन्देश प्रवाह गरी नेपालप्रति सकरात्मक धारणा प्रवर्धन गर्ने।
- सूचना प्रविधिको विस्तार र विकासमा द्विपक्षीय, क्षेत्रीय तथा अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थाहरू र प्रकृयाहरूसँग सहयोग, सहकार्य र समन्वय अभिवृद्धि गर्ने।
- नेपालको पर्यटकीय आकर्षण, ऐतिहासिक पुरातात्विक सम्पदाहरू, नेपाली भाषा, धर्म, संस्कृति र नेपालको प्रतिष्ठा अभिवृद्धि गर्न अन्य विविध विषयहरूका तथ्याङ्क तथा सूचना सामग्रीहरू सम्बन्धित सरकारी, निजी तथा अन्य निकायबाट सङ्कलन गरी स्रोत केन्द्रमा राख्ने।
- संकलित सूचना तथा जानकारीहरूलाई लक्षित वर्गअनुकूल हुने गरी आकर्षक र प्रसारणयोग्य सामग्रीको रूपमा तयार गरी विदेशस्थित नेपाली राजदूतावासहरू र स्वदेश तथा विदेशका अन्य निकायहरूलाई उपलब्ध गराउने।
- तयार सुचना, तथ्याङ्कहरू आवश्यकताअनुसार विभिन्न लेख, श्रव्यदृश्य वा अन्य रूपमा आवश्यकताअनुसार विभिन्न भाषामा तयार गर्ने।
- यस्ता सामग्रीको प्रचारप्रसारका लागि उपयुक्त सञ्चार माध्यम वा सभासम्मेलन वा कार्यक्रम वा अन्य सिर्जनशील तरिकाहरू पहिचान गर्ने।
- नेपालको सांस्कृतिक सम्पदाहरूलाई बढीभन्दा बढी विदेशीहरूसमक्ष पुऱ्याउन विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूलाई परिचालन गर्ने।
- नेपालको सांस्कृतिक कूटनीति सञ्चालनका क्रममा नेपाल सरकारका सम्बन्धित मन्त्रालय, विभाग, निकाय र निजी क्षेत्रलगायतका सरोकारवाला पक्षसँग समन्वय गर्ने।
- विदेशमा नेपाली गीतसङ्गीत, खेलकुद, भाषा, खाना, लवाइखवाइ आदिको प्रचारप्रसार गर्न लक्षित वर्ग, स्थान, तौरतरिका आदिको विषयमा अध्ययन, अनुसन्धान गर्ने।
- मन्त्रालयसंग सम्बन्धित राष्ट्रिय महत्वका ऐतिहासिक दस्तावेजहरूको प्राप्ति, संग्रह र व्यवस्थापन गर्ने।
- नेपाल पक्षराष्ट्र भएका सन्धि, सम्झौता, समझदारीपत्र जस्ता दस्तावेजहरूको व्यवस्थित संकलन तथा संग्रह गर्ने, सम्बन्धित निकायबाट प्राप्त गरी अभिलेखीकरण गर्ने।
- परराष्ट्र मन्त्रालयका प्रवक्ताको कार्यालयको रूपमा कार्य गर्ने।
- सूचना अधिकारीको कार्यालयको कार्य सम्पादन गर्न मातहतको शाखालाई आवश्यक निर्देशन दिने तथा समन्वय गर्ने।
- सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम कुनै सूचना प्राप्त गर्न चाहने नेपाली नागरिकले सूचना अधिकारीसमक्ष पेश गरेको निवेदनमा माग भएअनुसारको सूचना निवेदकलाई उपलब्ध गराउने।
- मन्त्रालय तथा अन्तर्गतका निकायहरूको वेवसाइट सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने ।
- सूचना संकलन, वर्गीकरण र व्यवस्थापन सम्बन्धमा मन्त्रालय र अन्तर्गतका कर्मचारीहरूलाई समयसमयमा तालिम र प्रशिक्षण दिने कार्य गर्ने ।

- नेपालको परराष्ट्र नीतिका सम्बन्धमा तथा छिमेकी राष्ट्रहरू एवम् विश्वका अन्य मुलुकहरूमा विकसित हुने घटनाक्रमहरूका सम्बन्धमा आवश्यकता अनुसार नेपाल सरकारको धारणा सार्वजनिक गर्ने ।
- मन्त्रालयबाट जारी हुने प्रेश विज्ञप्ति, Joint Press Statement, Press Brief, तथा सामाजिक सञ्जालबाट सम्प्रेषण गरिने सूचनाहरूको चेकजाँच गरी प्रचार-प्रसार गर्ने गराउने।
- मन्त्रालयसम्बद्ध विषयमा नियमित पत्रकार भेटघाट गर्ने ।
- मित्रराष्ट्रहरूबाट नेपालमा हुने तथा नेपालबाट मित्रराष्ट्रहरूमा हुने भ्रमणहरूका बारेमा सञ्चार गर्ने, विभिन्न सन्देशहरू प्रवाह गर्ने।
- अन्य निर्दिष्ट कार्यहरू गर्ने।

मन्त्रालय अन्तर्गतका निकायका कामहरूः

राहदानी विभागः राहदानी विभागका काम, कर्तव्य र अधिकार एवं पछिल्ला गतिविधिहरूबारे सो विभागको वेबसाइट**:** https://nepalpassport.gov.np/ मा हेर्न सकिने छ।

कन्सुलर सेवा विभागः कन्सुलर सेवा विभागका काम, कर्तव्य र अधिकार एवं पछिल्ला गतिविधिहरूबारे विस्तृतरूपमा सो विभागको वेबसाइट**:** https://nepalconsular.gov.np/np/ मा हेर्न सकिने छ।

सम्पर्क कार्यालय वीरगञ्जः वीरगञ्जस्थित भारतीय महावाणिज्यदूतावाससँग सम्पर्क र समन्वय गर्ने, भारतीय सीमावर्ती प्रशासनसँगको समन्वयमा नेपालको आर्थिक र सामाजिक विकासमा दुई देशबीच हुनसक्ने सहयोग विस्तार एवम् आफ्नो क्षेत्राधिकारअन्तर्गत रही कूटनीतिक अनुगमन गर्ने र सोको प्रतिवेदन मन्त्रालयलाई दिने जिम्मेवारी प्रदान गरी नेपाल सरकारले यस कार्यालयको स्थापना गरेको हो।

परराष्ट्र मामिला अध्ययन प्रतिष्ठानः नेपालको परराष्ट्र नीति, परराष्ट्र सम्बन्ध र कूटनीतिका बारेमा मन्त्रालयलाई सुझाव र सल्लाह दिने**,** समसामयिक विषयमा सेमिनार, तालीम र प्रशिक्षण आदि सञ्चालन गर्ने, अध्ययन, अनुसन्धान गर्ने एवम् परराष्ट्र सम्बन्ध र अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध विषयक प्रकाशनहरू गर्ने उद्देश्यले विकास समिति ऐन, २०१३ बमोजिम नेपाल सरकारले सन् १९९३ मा परराष्ट्र मामिला अध्ययन प्रतिष्ठानको स्थापना गरेको हो। यस प्रतिष्ठानले नेपालको परराष्ट्र नीति र तत्सम्बन्धी विषयलाई प्राज्ञिक छलफल र विश्लेषण गर्न र नेपाल सरकार र परराष्ट्र मन्त्रालयलाई यस सम्बन्धमा पृष्ठपोषण गर्ने काममा महत्त्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दै आएको छ।

विदेशस्थित विभिन्न नेपाली नियोगहरूः विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूले नेपालको राष्ट्रिय हित प्रवर्द्धन गर्ने र आवश्यकताअनुरूप Political, Social, Economic, Consular र NRN सम्बन्धी विभिन्न कार्यहरू गर्ने गर्दछन ।

नियोगहरूको कार्यको स्वरूप, शैली र प्रक्रियामा केही भिन्नता रहे तापनि समष्टिमा नेपाली नियोगहरूले गर्ने मुख्य मुख्य कार्यहरू देहायबमोजिम रहेका छन्:

- दुई देशबीचको भौगोलिक, ऐतिहासिक, साँस्कृतिक, राजनीतिक, आर्थिक क्रियाकलापहरूका आधारमा कूटनीतिक सम्बन्धका कार्यहरू।
- बहुपक्षीय सङ्गठन र क्षेत्रीय सङ्गठनमा नेपालको हित, विश्वशान्ति, आपसी सहयोगमा सञ्चालन हुने कार्यहरू।
- नेपालको आर्थिक विकासमा सहयोग पुर्‍याउने आर्थिक कूटनीतिसम्बन्धी विभिन्न कार्यहरू।
- नेपालीहरूलाई दिनुपर्ने सार्वजनिक सेवासम्बन्धी कार्यहरूलगायत कन्सुलर प्रकृतिका कार्यहरू।
- गैरआवासीय नेपालीहरूले देशको हितमा पुर्‍याउनसक्ने सम्भाव्य क्षेत्रको पहिचान र उनीहरूलाई देशले दिएको सहुलियतसम्बन्धी जानकारी गराउने कार्यहरू।

(नेपाली नियोगहरूसम्बन्धी विस्तृत जानकारी प्राप्त गर्नका लागि सम्बन्धित नियोगहरूको वेबसाइट बुँदा नं. ४ मा राखिएको छ।)

४) यस मन्त्रालयबाट प्रदान गरिने विभिन्न सेवाहरू:

मन्त्रालय र विदेशस्थित नेपाली नियोगहरूले प्रदान गर्ने सेवाहरू तोकिएको आफ्नो कार्यक्षेत्रअनुसार रहेको छ। परराष्ट्र मन्त्रालय र यस मातहतका निकायहरूले प्रदान गर्ने सेवाहरू, सो सेवा प्रदान गर्ने शाखा र जिम्मेवार व्यक्ति, सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने समय एवम् दस्तुरसमेतको विवरण मन्त्रालय, विभाग र नियोगहरूको वेबसाइटमा प्रकाशित गरिएको छ।

मुख्य-मुख्य वेबसाइटहरू:

S. N.	Name of the Institutions	Websites
1	Ministry of Foreign Affairs	https://mofa.gov.np
2	Department of Passports	https://nepalpassport.gov.np
3	Department of Consular Services	https://nepalconsular.gov.np
4	Embassy of Nepal, Australia	https://au.nepalembassy.gov.np
5	Embassy of Nepal, Bahrain	https://bh.nepalembassy.gov.np
6	Embassy of Nepal, Bangladesh	https://bd.nepalembassy.gov.np
7	Embassy of Nepal, Belgium	https://be.nepalembassy.gov.np
8	Embassy of Nepal, Brazil	https://br.nepalembassy.gov.np
9	Embassy of Nepal, Canada	https://ca.nepalembassy.gov.np
10	Embassy of Nepal, China	https://cn.nepalembassy.gov.np
11	Embassy of Nepal, Denmark	https://dk.nepalembassy.gov.np
12	Embassy of Nepal, Egypt	https://eg.nepalembassy.gov.np
13	Embassy of Nepal, France	https://fr.nepalembassy.gov.np
14	Embassy of Nepal, Germany	https://de.nepalembassy.gov.np
15	Embassy of Nepal, India	https:// in.nepalembassy.gov.np
16	Embassy of Nepal, Israel	https://il.nepalembassy.gov.np

17	Embassy of Nepal, Japan	https://jp.nepalembassy.gov.np
18	Embassy of Nepal, Republic of Korea	https://kr.nepalembassy.gov.np
19	Embassy of Nepal, Kuwait	https://kw.nepalembassy.gov.np
20	Embassy of Nepal, Malaysia	https://my.nepalembassy.gov.np
21	Embassy of Nepal, Myanmar	https://mm.nepalembassy.gov.np
22	Embassy of Nepal, Oman	https://om.nepalembassy.gov.np
23	Embassy of Nepal, Pakistan	https://pk.nepalembassy.gov.np
24	Embassy of Nepal, Portugal	https://pt.nepalembassy.gov.np/
24	Embassy of Nepal, Qatar	https://qa.nepalembassy.gov.np
25	Embassy of Nepal, Russian Federation	https://ru.nepalembassy.gov.np
26	Embassy of Nepal, Saudi Arabia	https://sa.nepalembassy.gov.np
27	Embassy of Nepal, South Africa	https://za.nepalembassy.gov.np
28	Embassy of Nepal, Sri Lanka	https://lk.nepalembassy.gov.np
29	Embassy of Nepal, Thailand	https://th.nepalembassy.gov.np
30	Embassy of Nepal, United Arab Emirates	https://ae.nepalembassy.gov.np
31	Embassy of Nepal, United Kingdom	https://uk.nepalembassy.gov.np
32	Embassy of Nepal, United States of America	https://us.nepalembassy.gov.np
33	Embassy of Nepal, Spain	https://sp.nepalembassy.gov.np
34	Permanent Mission of Nepal to The UN & Other Int'l Organizations, New York	https://nyc.nepalmission.gov.np
35	Permanent Mission of Nepal to The UN & Other Int'l Organizations, Geneva	https://gva.nepalmission.gov.np
36	Permanent Mission of Nepal to The UN & Other Int'l Organizations, Vienna	https://vie.nepalmission.gov.np
37	Consulate General of Nepal, Chengdu	https://ctu.nepalconsulate.gov.np/
38	Consulate General of Nepal, Dallas, USA	yet to be established; in process
39	Consulate General of Nepal, Dubai, UAE	https://dxb.nepalconsulate.gov.np/
40	Consulate General of Nepal, Guangzhou	https://can.nepalconsulate.gov.np
41	Consulate General of Nepal, Hong Kong	https://hkg.nepalconsulate.gov.np
42	Consulate General of Nepal, Jeddah	https://jed.nepalconsulate.gov.np
43	Consulate General of Nepal, Kolkata	https://ccu.nepalconsulate.gov.np
44	Consulate General of Nepal, Lhasa	https://lxa.nepalconsulate.gov.np
45	Consulate General of Nepal, New York	https://nyc.nepalconsulate.gov.np
46	Consulate General of Nepal, San Francisco, USA	yet to be established; in process

५) सेवा प्रदान गर्ने निकायको शाखा र जिम्मेवार अधिकारीः

यस सम्बन्धी जानकारी बुँदा नं. ४ को सम्बन्धित वेबसाइटमा दिइएको।

६) सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधिः

यस सम्बन्धी जानकारी बुँदा नं. ४ को सम्बन्धित वेबसाइटबाट प्राप्त गर्न सकिने छ।

७) निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारीः यस मन्त्रालयका प्रशासनिक निर्णयहरू सामान्यतया मन्त्रीस्तर र सचिवस्तरबाट हुने गरेका छन् । मन्त्रालयको कार्यक्षेत्रसँग सम्बन्धित विषयमा आवश्यक नीतिगत एवम् अन्य निर्णयको हकमा मन्त्रालयले पेश गरेको प्रस्तावउपर नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद्बाटै निर्णयहरू हुने गरेको छ।

८) निर्णयउपर उजुरी सुन्ने अधिकारीः यस मन्त्रालयको प्रशासनिक कार्यसम्पादनका सम्बन्धमा प्रशासन महाशाखाबाट भएका निर्णय र सूचना अधिकारीबाट भएको कामकारबाही उपरको उजुरी मन्त्रालयका सचिवबाट र अन्य उजुरीहरूको हकमा प्रचलित ऐन, नियममा तोकिएबमोजिम हुने गरेको छ।

९) मन्त्रालयबाट सम्पन्न भएका म्ख्य-मुख्य कार्यहरुः

क.) आ. व. २०८१/८२ को दोस्रो त्रैमासिक (२०८१ कार्तिक देखि २०८१ पौष मसान्तसम्म) मा परराष्ट्र मन्त्रालयबाट सम्पादन भएका मुख्य-मुख्य कार्यहरुः

- सम्माननीय राष्ट्रपतिज्यू श्री रामचन्द्र पौडेलज्यू नेतृत्वको एक उच्चस्तरीय प्रतिनिधिमण्डलले २०८१ कार्तिक २६ देखि मंसिर ७ गतेसम्म तद्नुसार २०२४ नोभेम्बर ११ देखि २२ सम्म अजरबैजानको बाकुमा आयोजित जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी संयुक्त राष्ट्र संघीय सम्मलेन (COP29) मा सहभागिता जनाएको छ। सम्माननीय राष्ट्रपतिज्यूले १२ नोभेम्बर २०२४ मा सो सम्मेलनमा नेपालको तर्फबाट National Statement प्रस्तुत गर्नुभएको छ।
- सम्माननीय प्रधानमन्त्री श्री के पी शर्मा ओलीज्यूले चीनका Premier of the State Council, H.E. Li Qiang को निमन्त्रणामा २०८१ मङ्सिर १७-२१ (तद्नुसार २-५ डिसेम्बर २०२४) मा जनवादी गणतन्त्र चीनको औपचारिक भ्रमण गर्नुभएको छ। भ्रमणका क्रममा उहाँले चीनका महामहिम राष्ट्रपति सी चिनफिङ र राष्ट्रिय जनकांग्रेस स्थायी समितिका अध्यक्ष महामहिम चाओ लचीसँग भेटवार्ता गर्नुका साथै चीनका प्रधानमन्त्री महामहिम लि छियाङसँग प्रतिनिधि मण्डलस्तरीय द्विपक्षीय वार्ता गर्नुभएको छ। साथै, सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यू पेकिङ विश्वविद्यालयको प्राज्ञिक कार्यक्रम र नेपाल-चीन बिजनेस फोरममा सहभागी हुनुभई सम्बोधन गर्नुभएको छ। भ्रमणका क्रममा नेपाल र चीनबीच १० वटा सम्झौता/समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर भएका छन्।
- माननीय परराष्ट्र मन्त्री डा. आरजु राणा देउवाज्यूले नेदरल्याण्डस, लग्जेम्बर्ग, बेल्जियम र जर्मनी भ्रमण गर्नुभएको छ। माननीय परराष्ट्रमन्त्री नेतृत्वको नेपाली प्रतिनिधिमण्डलद्वारा २०२४ डिसेम्बर ९ मा International Court of Justice (ICJ) को हेगस्थित मुख्यालयमा “Obligations of States in respect of Climate Change” बिषयक सार्वजनिक सुनुवाइमा नेपालको Oral Statement प्रस्तुत गरिएको छ।

माननीय परराष्ट्र मन्त्रीज्यूले १० डिसेम्बर २०२४ मा मित्रराष्ट्र लग्जेम्बर्गको भ्रमण गर्नुभई त्यहाँका उपप्रधानमन्त्री तथा वैदेशिक मामिला, वैदेशिक व्यापार, विकास सहयता एवम् मानवीय मामिला मन्त्री H.E. Mr. Xavier Battel सँग द्विपक्षीय भेटवार्ता गर्नुभएको छ।

माननीय परराष्ट्र मन्त्रीज्यूले १२ डिसेम्बर २०२४ मा बेल्जियमको भ्रमण गर्नुभई ब्रसेल्सस्थित युरोपेली आयोगका Commissioner for Climate, Net Zero and Clean Growth H.E. Mr. Wopke Hoekstra तथा Commissioner for International Partnerships H.E. Mr. Jozef Sikela सँग छुट्टा छुट्टै भेटवार्ता गर्नुहुँदै जलवायु परिवर्तनबाट नेपाललाई पर्न गएको असर तथा यूरोपेली संघबाट नेपाललाई प्राप्त हुने सहयोग अभिवृद्धि सम्बन्धमा छलफल गर्नुभएको छ। साथै, उहाँले बेल्जियमका वैदेशिक मामिला, युरोपेली मामिला तथा वैदेशिक व्यापार मन्त्री H.E. Mr. Bernard Quintin सँग ब्रसेल्समा द्विपक्षीय भेटवार्ता गर्नुभएको छ।

माननीय परराष्ट्र मन्त्रीज्यूले १६-१७ डिसेम्बर २०२४ सम्म मित्रराष्ट्र जर्मनीको भ्रमण गर्नुभई बर्लिनमा आयोजित Conference of Equal Rights Coalition (ERC) मा सहभागिता जनाउनुभएको छ। साथै, उहाँ Pathways to LGBTQI+ Inclusion in National Laws and Policies शीर्षकको प्यानलमा प्यानलिष्टको रूपमा सहभागी हुनुभई नेपालको धारणा राख्नुभएको छ।

- भूटानका राजा His Majesty Jigme KN Wangchuck ले स्वदेश फर्किने क्रममा २०८१ मङ्सिर २१ मा नेपालको सङ्क्षिप्त ट्रान्जिट भ्रमण गर्नुभएको छ। सो क्रममा उहाले काठमाडौंस्थित स्वयम्भूनाथ र बौद्धनाथको समेत भ्रमण गर्नुभएको छ।
- नेपाल र गणतन्त्र फिनल्याण्डबीच दौत्य सम्बन्ध स्थापनाको ५० औं वर्षगाँठको अवसरमा एक प्रतिनिधिमण्डलको नेतृत्व गर्दै फिनल्याण्डका Minister for Foreign Trade and Development H.E. Mr. Ville Tavio ले २०८१ मंसिर १२-१३ (तद्नुसार २७ देखि २८ नोभेम्बर २०२४) सम्म नेपाल भ्रमण गर्नुभएको छ। भ्रमणको अवसरमा वहाँले सम्माननीय प्रधानमन्त्री श्री के पी शर्मा ओली, माननीय उपप्रधान तथा अर्थ मन्त्री श्री विष्णु प्रसाद पौडेल, माननीय परराष्ट्र मन्त्री डा. आरजु राणा देउवा र माननीय शिक्षा मन्त्री श्री विद्या भट्टराईसँग भेटघाट गर्नुभएको छ।
- संयुक्त राज्य अमेरिकाको विदेश विभागका Assistant Secretary, Bureau of South and Central Asian Affairs H.E. Mr. Donald Lu ले २०८१ मंसिर २४-२५ (तद्नुसार ९ देखि १० डिसेम्बर २०२४) सम्म नेपाल भ्रमण गर्नुभएको छ। भ्रमणको अवसरमा Mr. Lu ले माननीय उपप्रधान तथा अर्थ मन्त्री श्री विष्णु प्रसाद पौडेल, सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूका प्रमुख राजनीतिक सल्लाहकार श्री विष्णु रिमाल र सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूका आर्थिक एवम् सामाजिक सल्लाहकार डा. युवराज खतिवडासँग शिष्टाचार भेटघाट गर्नुभएको छ।
- नेपाल-चीन सीमा व्यापार तथा सहयोग समन्वय संयन्त्रको दोस्रो बैठक २०८१ मङ्सिर १३ मा काठमाडौंमा आयोजना गरिएको छ। बैठकमा चीनका H.E. Mr. Chen Yongqi, Deputy Secretary of the CPC Xizang Autonomous Regional Committee, and Executive Vice Chairman of the Xizang Autonomous Region को नेतृत्वको टोलीले सहभागिता जनाएको छ।
- जनवादी गणतन्त्र चीनका Venerable Yin Shun, Vice President of the Buddhist Association of China and Abbot of Chinese Monastery of Nepal ले २५ मङ्सिर देखि १ पुष २०८१ सम्म नेपाल भ्रमण गरी काठमाडौंमा आयोजित 2024 Nanhai Buddhism Roundtable Forum मा सहभागी हुनुभएको छ।

- माननीय परराष्ट्रमन्त्री डा. आरजु राणा देउवाज्यू समक्ष United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) का नयाँ Resident Representative Ms. Monique Sokhan ले २०८१ कार्तिक ६ मा आफ्नो Credentials पेश गर्नुभएको छ।
- सम्माननीय राष्ट्रपतिज्यू समक्ष विभिन्न मित्रराष्ट्रले नियुक्त गरेका देहाय बमोजिमका आवासीय/गैरआवासीय विदेशी राजदूतले कार्तिक देखि पौष महिनामा ओहोदाको प्रमाणपत्र पेश गर्नुभएको छः

S. N.	Name	Country	Residential/Non-Residential	Credential Presentation Date
1.	H.E. Mr. Shmulik Arie Bass	State of Israel	Residential	2081-8-7
2.	H.E. Mr. Juan Antonio March Pujol	Kingdom of Spain	Non-residential	2081-8-7
3.	H.E. Mr. Patrick John Rata	New Zealand	Non-residential	2081-8-7

- कार्तिक देखि पौष महिनामा देहायका मित्रराष्ट्रहरूमा नेपाली राजदूत नियुक्तिको घोषणा भएको छः

क्र.सं.	नाम	मुलुक	आवासीय/गैरआवासीय	राजदूत घोषणा मिति
१.	श्री रमेशचन्द्र पौडेल	कतार	आवासीय	२०८१/७/८
२.	प्रा. धनप्रसाद पण्डित	इजरायल	आवासीय	२०८१/७/२१
३.	श्री लोकदर्शन रेग्मी	संयुक्त राज्य अमेरिका	आवासीय	२०८१/७/२५
४.	प्रा. डा. कृष्णप्रसाद ओली	जनवादी गणतन्त्र चीन	आवासीय	२०८१/७/२५
५.	श्री चित्रलेखा यादव	अष्ट्रेलिया	आवासीय	२०८१/८/२
६.	श्री चन्द्रकुमार घिमिरे	संयुक्त अधिराज्य	आवासीय	२०८१/८/२
७.	डा. नरेशविक्रम ढकाल	साउदी अरेबिया अधिराज्य	आवासीय	२०८१/८/२
८.	श्री जङ्गबहादुर चौहान	रूसी महासंघ	आवासीय	२०८१/८/२
९.	डा. शैल रुपाखेती	संघीय गणतन्त्र जर्मनी	आवासीय	२०८१/८/२
१०.	श्री धन बहादुर वली, थाईल्याण्डका लागि नेपालको आवासीय राजदूत	क्याम्बोडिया अधिराज्य र गणतन्त्र सिंगापुर	गैरआवासीय	२०८१/८/२
११.	डा. शिवमाया तुम्बहाम्फे	दक्षिण कोरिया	आवासीय	२०८१/८/२८
१२.	प्रा. डा. कपिलमान श्रेष्ठ	दक्षिण अफ्रिका	आवासीय	२०८१/८/२८
१३.	श्री सनिल नेपाल	स्पेन	आवासीय	२०८१/८/२८
१४.	श्री सेवा लम्साल	बेल्जियम	आवासीय	२०८१/८/२८
१५.	श्री प्रकाशमणि पौडेल	पोर्चुगल	आवासीय	२०८१/८/२८
१६.	डा. शंकरप्रसाद शर्मा	गणतन्त्र भारत	आवासीय	२०८१/९/३
१७.	डा. नेत्रप्रसाद तिमल्सिना	मलेसिया	आवासीय	२०८१/९/३
१८.	श्री सुम्निमा तुलाधर	डेनमार्क	आवासीय	२०८१/९/७

ख.) आ. व. २०८१/८२ को तेस्रो त्रैमासिक (२०८१ माघ देखि २०८१ चैत्र मसान्तसम्म) मा परराष्ट्र मन्त्रालयबाट सम्पादन भएका मुख्य-मुख्य कार्यहरुः

- सम्माननीय प्रधानमन्त्री श्री केपी शर्मा ओलीज्यूले १-५ अप्रिल २०२५ मा थाइल्याण्डको औपचारिक भ्रमण गर्नुभएको छ। सो अवसरमा उहाँले ४ अप्रिल २०२५ मा थाइल्यान्डको बैंककमा आयोजित छैंठौ बिमस्टेक शिखर सम्मेलनमा सम्बोधन गर्नुभएको छ ।
- माननीय परराष्ट्र मन्त्री डा. आरजु राणा देउवाज्यू ओमानका परराष्ट्र मन्त्रीज्यूको निमन्त्रणामा एक प्रतिनिधिमण्डलको नेतृत्व गर्नुहुँदैं ओमानको मस्कटमा १६-१७ फेब्रुअरी २०२५ मा आयोजित "8th Indian Ocean Conference" मा सहभागी हुनुभएको छ। भ्रमणको क्रममा नेपाल र ओमानबीच पर्यटन क्षेत्रसँग सम्बन्धित समझदारी र दुई देशका परराष्ट्र मामिला अध्ययन प्रतिष्ठानबीच समझदारीमा हस्ताक्षर भएको छ। सम्मेलनमा भाग लिने क्रममा उहाँले इरानका समकक्षी तथा कतार र संयुक्त अरव ईमिरेटसका परराष्ट्र राज्य मन्त्रीहरुसँग भेटघाट गरी नेपाली नागरिक विपिन जोशीको रिहाईमा आवश्यक पहल गरिदिन अनुरोध गर्नुभएको छ।
- माननीय परराष्ट्र मन्त्री डा. आरजु राणा देउवाज्यूको नेतृत्वको नेपाली प्रतिनिधिमण्डलले स्वीट्जरल्याण्डको जेनेभामा २४ देखि २६ फेब्रुअरी २०२५ सम्म आयोजित संयुक्त राष्ट्र संघीय मानव अधिकार परिषद्को ५८औं नियमित सत्रमा सारभूत सहभागिता जनाउनुभएको छ।
- नेपाल र युक्रेनका कूटनीतिक, अफिसियल र सर्भिस राहदानीवाहकहरुलाई भिसा छुट दिनेसम्बन्धी सम्झौतापत्रमा माननीय परराष्ट्र मन्त्री डा. आरजु राणा देउवाज्यू र उहाँको युक्रेनी समकक्षी एन्ड्रि सिबिहाले २०८१ चैत्र ५ (तद्नुसार १८ मार्च २०२५) मा Raisina Dialogue को साईडलाइनमा भएको वार्ताको क्रममा हस्ताक्षर गर्नुभएको छ।
- २०८१ माघ २२ देखि २७ (तद्नुसार ४-९ फेब्रुअरी २०२५) मा संयुक्त अधिराज्यको एडिनब्राका Duke र Duchess ले नेपाल भ्रमण गर्नुभएको छ। भ्रमणको क्रममा उहाँहरुले सम्माननीय राष्ट्रपति श्री रामचन्द्र पौडेलज्यूसँग शिष्टाचार भेटघाट गर्नुभएको छ।
- २०८१ चैत्र ६-७ (तद्नुसार १९-२० मार्च २०२५) मा मोल्दोभाका उपप्रधानमन्त्री तथा परराष्ट्रमन्त्री His Excellency Mr. Mihai Popsoi ले एक प्रतिनिधिमण्डलले नेतृत्व गर्दैं नेपाल भ्रमण गर्नुभएको छ। उक्त भ्रमणको अवसरमा मोल्दोभाका उपप्रधानमन्त्री तथा परराष्ट्रमन्त्रीले सम्माननीय प्रधानमन्त्री श्री केपी शर्मा ओलीज्यू र माननीय उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्री श्री दामोदर भण्डारीज्यूसँग शिष्टाचार भेटघाट गर्नुभई द्विपक्षीय सम्बन्धका विविध विषयहरुमा कुराकानी गर्नुभएको छ।
- आदिवासी जनजाती आयोगका अध्यक्ष माननीय श्री राम बहादुर थापा मगरको निमन्त्रणामा जनवादी गणतन्त्र चीनको National Ethnic Affairs Commission का मन्त्री महामहिम Mr. Pan Yue ले २०८१ फागुन ११-१४ तद्नुसार २३-२६ फेब्रुअरी २०२५ मा नेपाल भ्रमण गर्नुभएको छ। सो भ्रमणको क्रममा आदिवासी जनजाती आयोग र चीनको National Ethnic Affairs Commission बीच मैत्रीपूर्ण सहकार्यलाई मजबुत बनाउने विषयक समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर भएको छ।
- गणतन्त्र कोरियाका विदेशमन्त्रीका विशेष दूत श्री ली जिओङक्यु (Mr. Lee Jeongkyu, Special Envoy of the Minister of Foreign Affairs of the Republic of Korea) ले वि. सं. २०८१ माघ ८-९ (तद्नुसार २०२५ जनवरी २१-२२) सम्म नेपालको भ्रमण गर्नुभएको छ। उक्त भ्रमणको दौरान उहाँले उपप्रधानमन्त्री तथा अर्थमन्त्री माननीय श्री विष्णु प्रसाद पौडल, श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्री माननीय श्री शरतसिंह भण्डारी लगायतसँग शिष्टचार भेट गर्नुभई नेपाल-कोरिया सम्बन्धका विविध आयामहरूका उपर छलफल गर्नुभएको छ।

- जर्मनीको बर्लिनमा २०८२ वैशाख ३० देखि जेठ १ सम्म (तद्नुसार १३-१४ मे २०२५) आयोजना हुने UN Peacekeeping Ministerial-2025 को पूर्वतयारी स्वरूप ४-५ फेब्रुअरी २०२५ मा इन्डोनेसियाको बोगोरमा आयोजित दोस्रो Preparatory Meeting मा परराष्ट्र मन्त्रालयको तर्फबाट सहभागिता जनाइएको छ।
- नेपाल र संयुक्त अरब ईमिरेटसबीच हस्ताक्षर भएको "Air Service Agreement" का लागि नेपाल सरकारले आन्तरिक प्रक्रिया पुरा गरेको जानकारी काठमाडौंस्थित राजदूतावासलाई कूटनीतिक नोट मार्फत दिई उक्त समझदारी औपचारिकरुपमा कार्यान्वयनमा आएको छ।
- म्यानमारमा विनाशकारी भुकम्प गए पश्चात् नेपाल सरकारको तर्फबाट राहत सामाग्री तथा नेपाली सेनाको चिकित्सक टोली म्यानमार पठाइएको छ।
- यस मन्त्रालय र United Nations Regional Centre for Peace and Disarmament (UNRCPD) को सहआयोजनामा २-३ अप्रिल २०२५ सम्म 'Separate Agendas, Common Objectives: lessons learned and opportunities from the progressive harmonization of small arms control and Women, Peace and Security' विषयक अनौपचारिक क्षेत्रीय बैठक (Informal Regional Meeting) काठमाडौंको सुकेधारास्थित Mercure होटेलमा सम्पन्न भएको छ। विभिन्न मुलुकका प्रतिनिधिहरू, सांसदहरू, नागरिक समाज तथा क्षेत्रीय संघ संगठनका प्रतिनिधिहरू सहभागी हुनुभएको सो बैठक Small Arms and Light Weapons (SALW) को नियन्त्रण तथा महिला, शान्ति र सुरक्षा एजेण्डा एकसाथ कार्यान्वयन गर्ने क्रममा प्राप्त सिकाइ तथा अवसरहरू आदान-प्रदान गर्ने तथा क्षेत्रगत रूपमा विद्यमान चुनौती तथा प्राथमिकताहरूको पहिचान गर्ने विषयमा केन्द्रित रहेको थियो।
- माननीय परराष्ट्र मन्त्री डा. आरजु राणा देउवाज्यूको संयोजनमा माननीय गृह मन्त्री श्री रमेश लेखकज्यू, माननीय श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्री श्री शरत सिंह भण्डारीज्यू तथा उल्लिखित मन्त्रालयका श्रीमान् सचिवज्यू, सहसचिवज्यू, विभागका महानिर्देशक, वोर्डका कार्यकारी निर्देशक र अन्य अधिकृतस्तरका कर्मचारीहरुको उपस्थितिमा 'नेपालीहरुको बैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित, व्यवस्थित, मर्यादित, भरपर्दो र पूर्वानुमानयोग्य बनाउने' विषयमा २०८१ फागुन २१ (तद्नुसार ५ मार्च २०२५) मा बसेको बैठकको निर्णयानुसार श्रम आप्रवासन तथा वैदेशिक रोजगारीसँग सम्बन्धित समस्याहरुको शीघ्र न्यूनीकरणको लागि राय/सुझाव सहितको प्रतिवेदन पेश गर्नका लागि परराष्ट्र मन्त्रालयका सहसचिवको संयोजकत्वमा समिति गठन गरी काम अगाडि बढाइएको छ।
- संयुक्त राष्ट्र संघ आर्थिक तथा सामाजिक परिषद् (United Nations Economic and Social Council, ECOSOC) को अध्यक्षको पदमा संयुक्त राष्ट्र संघका लागि नेपालका स्थायी प्रतिनिधि महामहिम श्री लोकबहादुर थापालाई मनोनयन गरिएको छ।
- संयुक्त राष्ट्र संघका अन्य निकायहरूमा नेपालले दिएका उम्मेदवारीहरूमा कुनै असर नपर्ने गरी संयुक्त राष्ट्र संघ स्वतन्त्र लेखापरीक्षण सल्लाहकार समिति (United Nations Independent Audit Advisory Committee-IAAC) को सदस्य पदका लागि डिसेम्बर २०२५ मा हुने निर्वाचनका लागि एसिया प्रशान्त समूहबाट उम्मेदवारको रूपमा नेपालको तर्फबाट डा. सुरेशराज शर्माको उम्मेदवारी पेश गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएको छ।
- नेपालका लागि UNESCO प्रतिनिधि/कार्यालय प्रमुखमा Mr. Jaco Du Toit लाई नियुक्ति गर्न सहमति प्रदान गरिएको छ।

- नयाँ स्थापना भएका ३ र २ विद्यमान नेपाली महावाणिज्यदूतावासहरुमा महावाणिज्यदूतको नियुक्ति गरिएको छ। साथै, यस मन्त्रालयका लागि स्वीकृत संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण अनुसार गठन भएका नयाँ महाशाखाहरु कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ।
- सम्माननीय राष्ट्रपतिज्यू समक्ष विभिन्न मित्रराष्ट्रले नियुक्त गरेका देहाय बमोजिमका आवासीय/गैरआवासीय विदेशी राजदूतले माघ देखि चैत्र महिनामा ओहोदाको प्रमाणपत्र पेश गर्नुभएको छ:

S.N.	Name	Country	Residential/Non-Residential	Date
1.	Japan	H.E. Mr. Maeda Toru	Resident	2081-10-10
2.	Turkmenistan	H.E. Mr. Shalar Geldynazarov	Non-Resident	2081-10-10
3.	Lao People's Democratic Republic	H.E. Mr. Bounmy Vanmany	Non-Resident	2081-10-10
4.	Islamic Republic of Iran	H.E. Dr. Iraj Elahi, Ambassador-designate	Non-Resident	2081-10-10
5.	Republic of Guinea	H.E. Mr. Alassane Conte	Non-Resident	2081-11-22
6.	Republic of Uganda	H.E. Ms. Joyce Kakuramatsi Kikafunda	Non-Resident	2081-11-22
7.	Bosnia and Herzegovina	H.E. Mr. Haris Hrle	Non-Resident	2081-11-22
8.	Republic of Guatemala	H.E. Mr. Omar Lisandro Castaneda Solares	Non-Resident	2081-11-22
9.	Italian Republic	H.E. Mr. Antonio Enrico Bartoli	Non-Resident	2081-11-22
10.	Hellenic Republic (Greece)	H.E. Ms. Aliki Koutsomitopoulou	Non-Resident	2081-11-22

- माघ देखि चैत्र महिनामा देहायका मित्रराष्ट्रहरूमा नेपाली राजदूत नियुक्तिको घोषणा भएको छ:

क्र.सं.	नाम	राजदूत नियुक्त भएको मुलुक	आवासीय/ गैरआवासीय	घोषणा मिति
१.	श्री धन बहादुर वली, थाइल्याण्डका लागि आवासीय नेपाली राजदूत	गणतन्त्र भियतनाम	गैरआवासीय	२०८१/१०/२
		प्रजातान्त्रिक जनवादी गणतन्त्र लाओ	गैरआवासीय	२०८१/१०/२९
२.	श्री भरतराज पौड्याल, क्यानडाका लागि आवासीय नेपाली राजदूत	गणतन्त्र क्युवा	गैरआवासीय	२०८१/१०/२
३.	श्री पूर्ण बहादुर नेपाली	प्रजातान्त्रिक समाजवादी गणतन्त्र श्रीलंका	आवासीय	२०८१/११/१९
४.	प्रा. डा. कृष्णप्रसाद ओली, जनवादी गणतन्त्र चीनका लागि आवासीय नेपाली राजदूत	मंगोलिया र प्रजातान्त्रिक जनवादी गणतन्त्र कोरिया	गैरआवासीय	२०८१/१२/२१
५.	श्री सुशीलकुमार लम्साल, इजिप्टका लागि आवासीय नेपाली राजदूत	गणतन्त्र लेबनान	गैरआवासीय	२०८१/१२/२१

१०) सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद:

- **कार्यालय प्रमुख:** श्री अमृत बहादुर राई, परराष्ट्र सचिव
- **सूचना अधिकारी:** श्री नितेश सापकोटा, उपसचिव

११) ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिकाको सूची

- राहदानी ऐन, २०७६
- विदेशी राज्य र कूटनीतिक प्रतिनिधिको सुविधा तथा उन्मुक्ति ऐन, २०२७
- गैर आवासीय नेपालीसम्बन्धी ऐन, २०६४
- गैर आवासीय नेपालीसम्बन्धी नियमावली, २०६६
- राहदानी नियमावली, २०७७
- राहदानी निर्देशिका, २०६७
- नेपाल परराष्ट्र सेवासम्बन्धी नियमहरू, २०६८
- अवैतनिक वाणिज्यदूतसम्बन्धी नियमावली, २०३९
- कूटनीतिक आचारसंहिता, २०६८
- आर्थिक कूटनीतिसम्बन्धी कार्यक्रम निर्देशिका, २०७१
- विदेशस्थित नेपाली नियोगमा काम गर्ने स्थानीय कर्मचारी व्यवस्थापनसम्बन्धी निर्देशिका, २०७२
- परराष्ट्र मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभाग, कार्यालय तथा विदेशस्थित नेपाली कूटनीतिक नियोगहरूको बेरुजु फछ्र्यौट कार्यविधि, २०७२
- परराष्ट्र मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभाग, कार्यालय तथा विदेशस्थित नेपाली कूटनीतिक नियोगहरूको आन्तरिक नियन्त्रण कार्यप्रणाली निर्देशिका, २०७२
- विदेशस्थित नेपाली नियोगको सार्वजनिक खरिद कार्यविधि, २०७३
- राजदूत नियुक्तिसम्बन्धी निर्देशिका, २०७५
- विदेशस्थित नेपाली नियोगको आर्थिक कार्यविधि, २०७९

१२) आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को विनियोजित बजेटसम्बन्धी अद्यावधिक विवरणः

सि.नं.	निकाय	शीर्षक	ब.उ.शी.नं.	वार्षिक विनियोजित (रु. हजारमा)	चैत्र मसान्तसम्मको खर्च (रु. हजारमा)
१.	परराष्ट्र मन्त्रालय	चालु	३२६०००११३	४५१३६२	२५१६३०
२.	परराष्ट्र मन्त्रालय	पुँजीगत	३२६०००११४	३८२००	८८१२
३.	विदेशस्थित नेपाली नियोगहरू	चालु	३२६०००१२३	४०५७३८४	३०६९९३१
४.	विदेशस्थित नेपाली नियोगहरू	पुँजीगत	३२६०००१२४	७५५६३६	१४५८११

१३) अघिल्लो आर्थिक वर्षमा मन्त्रालयले गरेको कार्यक्रमको विवरणः यस सम्बन्धी विवरण बुँदा नं. ९ तथा मन्त्रालयको वार्षिक प्रतिवेदनमा उल्लेख भए बमोजिम हुने।

१४) वेबसाइट भए सोको विवरणः

परराष्ट्र मन्त्रालयको वेबसाइटः http://mofa.gov.np/

ट्विटरः http://twitter.com/MofaNepal/

मन्त्रालय अन्तर्गतका अन्य निकायहरूको वेबसाइटको विवरण बुँदा नं. ४ मा उल्लेख गरिएको।

१५) मन्त्रालयले प्राप्त गरेको वैदेशिक सहायता, ऋण, अनुदान एवम् प्राविधिक सहयोग र सम्झौतासम्बन्धी विवरणः प्राप्त नभएको ।

१६) मन्त्रालयले सञ्चालन गरेको कार्यक्रम र सोको प्रगति प्रतिवेदनः यस सम्बन्धी विवरण मन्त्रालयको वार्षिक प्रतिवेदन (Report on Nepal's Foreign Affairs) मा उल्लेख हुने । सो प्रतिवेदन मन्त्रालयको वेबसाइटमा राखिने।

१७) यस मन्त्रालयमा परेका सूचना मागसम्बन्धी निवेदन र सोउपर सूचना दिइएको विवरण: यस मन्त्रालयमा प्राप्त सूचना मागसम्बन्धी निवेदन उपर तदारुकताकासाथ कार्यवाही गरी सम्बन्धितलाई यथाशीघ्र सूचना उपलव्ध गराउने गरिएको। साथै, ईमेल तथा टेलिफोनबाट समेत माग भए अनुरुप सूचना प्रवाह गर्ने गरिएको।

१८) मन्त्रालय र यसअन्तर्गतका निकायहरूको सूचना प्रकाशन: परराष्ट्र मन्त्रालय र यस मातहतका निकायहरूले महत्त्वपूर्ण सूचनाहरू मन्त्रालयको वार्षिक प्रतिवेदन र द्वैमासिक बुलेटिन तथा प्रेस विज्ञप्ति, सामाजिक संजालहरू, पत्रकार सम्मेलन, प्रिन्ट मिडियाहरू एवम् आ-आफ्ना वेबसाइट मार्फत प्रकाशन गर्दै आएका छन्। सो सम्बन्धी विस्तृत जानकारी बुँदा नम्बर ४ मा दिइएका वेबसाइटहरूबाट लिन सकिन्छ।

***